

ter illam quoque gloriam singularem qua Baptista Christi, et amicus exstitit cœlestis sponsi, sepe solitarius in desertis locis abditisque moratus est, die nocteque in j-juniis et orationibus perseverans, vestitus pilis camelorum, et locustis pastus ac melle silvestri. Quæ omnia summa continentia atque frugalitatis indicia esse monstrantur, quibus universo mundo cum suis pompis deliciisque renuntians, nihil aliud dignabatur videre quam Christum: cui etiam ad suum baptismum venienti, testimonium perhibuit dicens, *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*. Cumque tam præclaris actibus tanque magnificis insinuaret omnibus exempla virtutis, principes tamen cum senioribus, et scribis et Phariseis, meritis ejus insanis ausibus exprobrabant: quod Dominus noster in Evangelio testatur, et dixit, *Venit Joannes Baptista neque manducans, neque bibens, et dicitis: Dæmonium habet*. Sicut nunc plerique Christianorum Phariseorum sine dubitatione consimiles, si forte Dei famulos viderint abstinentes, in eadem convicia atque maledicta prorumpere, et rem quam imitatione debent assequi, suis prosequi contumeliis non verentur: ut probabilis vita ruinoribus malignis exposita laudandam perseverantiam tenere valeat, qua fervorem veteris æmulationis accendat. Hoc autem odium de morum similitudine sustineamus, ut id quod Dominus noster ait in Evangelio, in nobis etiam comprobatur: *Si de hoc mundo essetis, mundus quod sciam erat diligeret; sed quia de mundo isto non estis,*

propterea odit vos mundus. Hæc mundi œlia incidit S. Joannes, cujus hodie festivitas ab Ecclesia toto orbe terrarum celebratur, etiam temporibus Juliani tyranni potius quam principis in suo corpore reliquo pertulit, quod a discipulis ejus tunc traditum sepulture, sacratissima Evangelia retulerunt. Nam gentilium fera crudelitas impiissimi atque apostatæ Juliani moribus congruens, effracto beatissimi tumulo, ossa ejus dementer extraxit, ignique comburens redegit in pulverem, et passim vesano furore dispersit. Sed gratia Christi quæ suorum monachos ab Hierosolymis libidem per dies eos monachos ab Hierosolymis libidem causa orationis adduxerat, qui videntes tam scelestum facinus ab impiis perpetrari, stupentibus ipsis gentilibus, easdem venerandas reliquias transtulerant, moxque inde profecti sunt, thesaurum secum venerabilem deferentes. Ecce rursus obsequium monachorum divinitus procuratur, ut quemadmodum per monachos caput hujus sancti repertum est, ita quoque per monachos residuum corporis ejus reliquias servarentur: quæ protinus sancto Athanasio Alexandrinæ civitatis episcopo diriguntur; quas postea Theophilus ejusdem civitatis episcopus, universa Æthiolorum delubra destruens, in basilica quam sub nomine ejusdem beatissimi Joannis Baptiste pia devotione construxit, sub ingenti populi veneratione deposuit. Sed jam tempus est ut prædictam vobis referamus historiam, proquæ hoc labore nostro precamur vestrarum præsidia efficaciter impetremus.

DE INVENTIONE CAPITIS JOANNIS BAPTISTÆ.

In primam inventionem pretiosi capitis præclari ac gloriosi prophætæ præcursoris Joannis Baptiste.

Dionysio Exiguo interprete.

Duo quidam monachi de Oriente profecti, cupientesque pretiosæ crucis Christi et gloriosi sepulcri ejus qui pro nostra salute homo factus mortem sustinuit, per quam nobis vitam immortalitatemque largitus est, nec non resurrectionis ejus et ascensionis in cœlum loca veneranda perspicere, Hierosolymanam pervenerunt. Horum uni præcursor adventus dominici et baptista Regis æterni, sanctus Joannes assistens, ait: « Venientes ad domum quondam Herodis regis, auferte vobiscum caput meum, quod invenietis in terra defossum. » Cumque manere visset exortum, visioem monachus quam viderat retulit fratri, qui delusionem phantasie suspicatus, persuadet illi cui mysterium fuerat revelatum, ut idem quod ipse sentiret, nihil esse. Cumque rem neglectui tradidissent, postero die præco veritatis astiluit utrisque separatim, et similiter eis apprensus, illa locutus est: « Omnem dubitationem infidelitatis ex vestris cordibus effugantes, ad veritatem visionis cogitatio vestra non claudicet. » Dumque consonantiam alter alteri retulisset, gemina visione firmati, et inobedientia supplicium formidantes, sine mora quod imperatum sibi fuerat impleverunt. Et præce-

Εἰς τὴν πρώτην εὐρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου καὶ ἁγίου προφήτου τοῦ προδρόμου καὶ Βαπτιστῆ τοῦ Ἰωάννου.

Μοναχοὶ δύο ἐκ τῆς ἐκείνης ὁρμώμενοι τοῦ τιμίου σταυροῦ τὸν τόπον, καὶ διὰ τὸν περὶ ἡμᾶς οἰκτον ἑκαθρονησαντος, καὶ θάνατον ἑθναστίας πρῶτον ὑπομεινάντος Χριστοῦ τὸν τάφον, τῆς τε ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως τὸν χώρον αὐτοῦ ἐκατείδειν ποθήσαντες, τὰ ἱεροσόλυμα καταλάβουσι. Τοῦτων ἐνὶ ὁ προδρόμος τῆς δεσποτικῆς παρουσίας καὶ βαπτιστῆ τοῦ βασιλέως τῶν ὄλων Ἰωάννης ἐπιστάς, φησὶ: « Πρὸς τὴν Ἑρώδου γενομένην οἴκασιν ἐκδραμόντες, ἐκείσε τὴν ἐμὴν κεφαλὴν ὑπὸ γῆν κειμένην ἀνέλθετε. » Ὁρθρον δὲ καταλαβόντος, τὴν ὄρασιν ὁ μοναχὸς διαγῆται τῷ πλάσ. Ὁ δὲ, φαντασίαι εἶναι τὸ πρᾶγμα νομίσας, ὁμόφροντα γενέσθαι τὸν τῆς ὄρασεως θεατὴν ὑποκίθει. Περαιθυμητικῶν δὲ διὰ τοῦτο, τῇ ἐπιούσῃ, τῆς ἀληθείας ὁ κἀρὺ αὐδὲς ἐίσταται κατ' ἰδίαν ἀμφοτέροις ὁμοίως ὤφθει, καὶ φησὶ: « Πάσαν ἐκ τῆς διανοίας ἐξορίσαντες ἀπιστίας, περὶ τῶν τῆς ὕψασης πρὸς τὴν τὸν λογισμὸν μὴ ὀκλάτατε. » Ὡς δὲ θατέρω θάτερος τὸν τῆς ἀποκαλύψεως διαγῆσατο συμφωνίαν, καὶ τῷ διπλασιασμῷ τῆς ὄρασεως πιστωθέντες, καὶ τὸ ἐκ τῆς παρακοῆς πρόστιμον διδόντες, ἀμελητὶ τὸ κλειυσθὲν ἐξένυσον. καὶ τῇ χάριτι ἐροδωγόμενοι τὴν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐκτεμηθεύσαν τῷ Βαπτιστοῦ κεφαλὴν ἀνελόμενοι, τῆς ἐκ τριζῶν καμῆλου κατασκευασμένοις μαρσίταις ἐπέτα

dente se divina gratia caput Baptistæ, quod pro justitia et pietate resectum fuerat, in sacco cilicino condiderunt. Delectatum autem aestimo prophetam tali velamento, cujus in deserto quondam de camelorum pilis fuerat corpus obiectum. Revertentibus igitur monachi, ferentes caput quod Herodias pro mercede saltatricis filix suæ in disco suscipiens, veluti desiderata venationis præda potita est. Quin etiam desisse jam prophetice lingue correptiones existimans, nequaquam passa est caput ipsum venerandum cum reliquo corpore sepeliri, metum de ejus conjunctione suscipiens, et hoc procul dubio pertractans, quod integrum sancti corpus omni facilitate resurgeret: hoc autem fieri non posset, si caput ipsa retineret. Et ideo non passim tradidit sepulture, sed intra septa suæ domus infodit. Amor etenim conjunctionis illicitæ suis adinventibus proditus, increpationum sibi fingeat imagines, et amputatum caput justî nefanda diaboli filia formidabat: sicque cogitationum pravitate decepta, deinceps latere se credidit. Monachi ergo qui tanta revelatione præcursoris Christi digni sunt habiti, sumentes venerandum caput, domum redire properabant. Figulus autem quidam per idem tempus Emesensæ civitatis multis oppressus angustiis, omnibusque rebus necessariis indigens, cum non posset extremam paupertatem ulterius eluctare, pro ipsius egestatis difficultate magnis affectus tædiis, vitam discessionem continere se credidit. Accidit autem illi dum fugeret, occurrere monachis istis, qui vas eremi pretiosissimum deferebant. At ubi comes eis et socius itineris factus est, onus ei, sicuti peregrinantes pariter solent, fidele committunt, visum qui sibi revelatus fuerat, exponentes. Sed figulo mysterium ignorant præcursor apparuit, monuitque ut comites suos lateret, et assumens id quod ferebat aufugeret. Quod cum fecisset, ad domum propriam, unde discesserat, rediit: et ex illo permansit universis rebus prosperis florens. Intelligebat autem suæ prosperitatis auctorem, et honorem ei devoto studio suis congruentem viribus offerebat. Qui cum propinquare sibi cerneret mortem, hydriam in qua munus illud habebat inclusum diligenter obsignans, sorori commendat propriæ, pristinam egestatem ei referens, et opulentiam quæ nunc esset in manibus pandens. Cumque fugienda primæ paupertatis incommoda retulisset, indicassetque modum qualiter illis esset ereptus, precatus est eam ut depositum honorifice tractaret, nec prius hydriam patefaceret quam rei proventum id quod erat interius indicaret, cogitans, quantum reor, quod uteri instar vas ipsum præcursori foret, ut sicut Domino in-utero matris positus innotuerat, ita profecto post mortem vivens, urnæ illius mysterium opportuno tempore revelaret: et ideo non tacuit insperate suæ commutationis auctorem [al., inspirante suæ commutationis auctore], sed ait: « O mulier, ipsis experimentis doceberis, nostraque modum vitæ conversationemque cognoscas, ex quo thesaurum istum possidere meruimus. Si igitur et tu reverentiam hujus habueris, bonorum

λον. Ἦρεσε δὲ τοῦτο τῷ προφῆτῃ, ὡς οἶμαι, καθ' ἑνὲν ἐν ἱρήμῳ πάλαι. τὸ ἐκ τριχῶν καμῆλου τῷ σώματι περι- κείμενον ἐνόημα. Ἐχόντες δὲ ὑπέστρεψον κεφαλὴν, ἣν Ἡρωδιάς· ἐπὶ πίνακος παρὰ τῆς θυγατρὸς δεξαμένη, τῆς ἐκ πολλοῦ ζητούμενης ἄγρας τυχοῦσα, καὶ συμπεπαυθεὶ τοῦς ἐλίχτους τῆς τοῦ προ- ἄτου γλώττης νομίσασα, ἤκιστα συνεχώρησε τῷ λοιπῷ συγκαθεισθῆναι σώματι, τὸν ἐκ τῆς ἐνώσεως φόβον ὑπρωμένη καὶ μωνουχι λι- γισμένη, ὡς εἰ ὀλόκληρον τυγχάνει τοῦ ἀγίου τὸ λεψα- νον, εὐχερῆς τοῦτο ἀνείλῃ πρὸς ἔγερσεν, οὐκ ἂν δὲ ῥάδιον γένοιτο, τῆς κεφαλῆς παρ' αὐτῆς φρουρουμένης. Ὅθιν, ὡς εἰκός, οὐ τῇ τυχοῦσῃ ταῖς ταύτην παρδῶκεν· ἀλλὰ περι- βόλων εἶσω καταχωρῶν κελύει, καὶ κλειθρῶν ἐπιβο- λαῖς ἔχσθαι τῆς ἀσφαλείας προστάττει. Ὁ γὰρ τῆς κα- ρανόμου μίξεως ἔρωσ, ὑπὸ τῶν λογισμῶν προδοίμενος, ἀνεροπολῶν τε τοὺς ἐλεγμούς, καὶ τετραμήνην, ὡς οἶμαι, τὴν ἀπροσωπώληπτον κεφαλὴν ἰδέοι. Ἡ μὲν οὖν παράνο- μος τοῦ διαβόλου μαθήτρια, σκαίοντι λογισμῶν καιζο- μένη, τ. ὡ. λιποῦ λανθάνει ἐνόημα. Οἱ δὲ τῆς ὀπτασίας ἀξιώθητες μοναχοί, τοῦ Προδρόμου, τῇ χάριτι τοῦ πνεύματος, ἐαυτὸν ἐφανίσαντος τὴν παντὸς χρυσίου τι- μιωτέραν κεφαλὴν ἀνελόμενοι, οἴκοι παλινδρομήσαι· ἀτίσ- πευδον. Κεραμεὺς δὲ τις κατ' ἐκείνου καιροῦ τῆς ἔμισι- νῶν, δυσπραγία συζῶν καὶ τὴν ἐνδεῶν σύνοικον ἔχων, καὶ πρὸς τὴν ἀμυχονίαν εὐεγγάσας· φησὶ τὴν πορείαν ποιεῖ- ται. Ἐτυχὲ δὲ αὐτὴν τοῖς ἐπισηρομένοις τὸ τῆς ἱρήμου καμῆλον περιτυχεῖν μοναχοῖς συ-ὀμῶν τε, καὶ κοι- νῶν τῆς ὁδοπορίας γενέσθαι, ὅπερ συμβαίνειν ἐν ταῖς ἐδημῖαις φιλεῖ· ἢ καὶ συμβαστάζειν τὶ δῶρον οἱ προβή- θητες ἐνεχείρησαν, τὸν ἀποκαλυφθέντα ταμιευσάμενοι. C Ἀγνοοῦντι δὲ τὸ μυστήριον τῷ κεραμῇ, ὁ Πρόδρομος ἐκυ- τὸν ἐφανίσας, φησὶ· « Τοὺς συνοδοιποροῦντάς σοι λα- θῶν μοναχοῦς, τὸ ἐπισηρομένον σοι μαρσίπιον ἔχων ἀπό- δραχθῆ· καὶ τοῦτο πεποικῶς, οἴκοι πάλιν ἐπάνεισι. Διετέλει δὲ πάση κομῶν εὐπραγία, καὶ τῆς πρότερον ἀμυ- μονῶν δυσπραγίας· καὶ εἰδὼς μὲν τὸν τῆς εὐπραγίας πρό- ξενον, τιμῶν δὲ τοῦτον ἐγνωμοσύνη τῇ κατὰ δύναμιν. Μέλλων δὲ τὸν ἀνθρώπων ὑπείμεναι βίον, ἐν κειστικῇ τῷ δῶρον ἔχων, σφραγισάμενος τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ παρατίθεται, τὴν πρώτην πρὸς αὐτὴν διαλεχθεὶς ἐνδεῶν, καὶ τὴν ἐν χερσὶν ἀφρονίαν μνήσας. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας πενίας τὰ δυσφραγῆτα δεσφά, γνωρίσας δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς τούτων ἀπαλλαγῆς, καὶ παρακλήσας ἔχσθαι μὲν τῆς τούτης τιμῆς, μὴ πρότερον δὲ κελύειν ἰκαλόψαι, πρὶν ἂν τὸ ἐνδον ὑπάρχον μανύσῃ τὴν ἐξοδον· λογίζο- μινος, ὡς οἶμαι, μητρῶν αὐτῆς μητρῶν τῷ Προδρόμῳ γε- νέσθαι τὴν θήκη, καὶ ὅτι ὁ τὸν δεσπότην ἐν τῇ μητρῷα νηδί γνωρίσας, καὶ τοῦτον διὰ τῶν σκεπημάτων μνή- σας, σημαίνει πάντως καὶ ἐν τῇ θήκῃ θάνατον ζῶν, τὸν τῆς ἐξοδου κερῶν· οὐ παροσιώπησε δὲ πάντως τῆς ἀφρονίδου μεταβολῆς τὴν διατήσιν· ἄλλ'· Ὁ· σ· α, φησὶν, ὡ· γύνα, τῇ πείρᾳ μεθύσασα τοῦ ἡμετέρου φίλου τὴν ἀμει- ψιν, καὶ οἶον ἀνθ' οἴων γεγονάμεν, τοῦτον τὸν θεσπερὸν εὐρηκότες· ἔχου τοῖνον τῆς τοῦδε τιμῆς, καὶ τρύγα τῶν καλῶν τὴν ἀντίδοσιν. Εἰ δὲ σε χρένος πολυτιμῆ μαράνας τὴν ῥώμην ἀφέληται, ἡ σώματος ἀνομαλία βία τῆς ἰσχύος· (sic) ἐλύση, καὶ περὶ τὴν ἑποδ· ἂν ἀνοσιώπιας, εὐσεβῶν- τινι τοῦτο μετάδος. » Ἐως μὲν οὖν σύμφωνον εἶχε τῇ προ- ἰνμῖα τὸ σθένος, ἡγάπη τὶ πρόημα. Ὅτι· δὲ τῇ τοῦ γε-

omnium tam presentium quam futurorum copia perfrueris. Quod si forsitan prolixitas temporis vires abstulerit, aut agrotatio corporis violenta macerarit, quominus debitum studium dependere possis, alicui pio atque fideli viro munus hoc tradere non moreris. Quæ post obitum fratris, quandiu devotioni suæ vires habuit consonantes, sanctum probatur dilexisse negotium. At ubi necessitati senilis cessit ætatis, ea quæ a germano sibi mandata fuerant, insinuans his qui erant pium suscepturi depositum tradidit. Plurimis autem munus hoc alterna successione recipientibus, etiam quidam Eusebius, monachus nomine, et alterius sectæ presbyter, illud quod in hydria servabatur, sicut obsignatum erat, accepit. Profecto nempe, qui dederant, religionem discernere nequiverunt, eumque pium arbitrati sunt hominem; qui nimis astute sanitates quæ per virtutem sancti capitis accedentibus conferebantur sibi met ascribens, veritatem fidei, sicut capro nequissimus, adulterare nitebatur; tandemque servis his, qui recte, et sancte, atque inseparabiliter beatam Trinitatem glorificabant, notus factus, ipse qui sub obtentu paternæ venerationis in diminutionem Christi, Filii Dei, contumeliosus esse probatur, ab Emesena civitate, cooperantibus etiam iudicibus, cœpit expelli. Precabatur autem eos qui se salubriter a sancto grege secernere atque effugare quærebant, ut unius saltem diei spatium largirentur morandi in ea spelunca quo [in qua] sanctum constabat esse depositum, quia iam et angustia nocturni temporis urgeretur. Sed providentia Dei spe sua frustratus est. Non enim potuit impetrare ne id quod moliebatur efficeretur. Suscipiunt igitur eandem speluncam venerabiles viri, sectantes singularis vitæ propositum. Multis autem in monasterio sibi met succedentibus, ad postremum sub archimandrita Marcello divina gratia eum quem Gabriel evangelizavit, et sterilis mater edidit, eremi habitatorem, maximum correptorem impietatis et legis vindicem, Domini præcursorem, amicum sponsi Salvatoris Baptistam, præconem veritatis, amatoremque justitiæ ferventissimum revelare dignata est. Cuius apparitionis modum præfatus venerabilis archimandrita Marcellus his retulit verbis.

In secundam inventionem pretiosi capitis sancti et præclari prophetæ, præcursoris Baptistæ Joannis.

Eodem interprete.

Apparuit, inquit, ter beatissimus et universalis apostolus, atque fidelis amicus Salvatoris nostri Jesu Christi, mediante septimana quadragesimæ sanctorum jejuniarum, octavo decimo die mensis Peritii, id est, ad xii cal. Martias, anno septuagesimo sexagesimo [al., septingentesimo] tertio, per indictionem sextam, regnantibus Valentiniano et Marciano piissimis imperatoribus famulis Dei, sub sanctissimo episcopo Uranio civitatis Emesensæ, cui etiam hoc idem revelatum est vicesimo quarto die mensis ejusdem, id est vi calendas Martias. Revelavit autem mihi Marcello in magno timore et reverentia constituto in specie stellæ igneæ, secundum subjectas visiones fidelissimas, qui cuncta condidit in virtute sua et præparavit in sapientia sua; qui scit omnia antequam fiant, et ad salutem humani generis universa dispensat; qui est super omnia benedictus in sæcula. Amen. Igitur me famulum suum Deus proposuit vi-

ΕΙ: τὴν δευτέραν εὑρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆ: τοῦ ἁγίου, καὶ ἑνδοξοῦ προφήτου, Προδρόμου, καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Ἐπεὶ ἄνα ὁ τρισόβλιος, καὶ οἰκουμενικὸς ἀπόστολος, καὶ γνήσιος φίλος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μέτρῃ ἑξήκοαδι τῶν ἁγίων νηστειῶν περὶ τοῦ φεβρουαρίου μηνὸς ὀκτωκαιδεκάτου, ἔτους τρίτου ἑξακοστοῦ δέκακοσιοστοῦ, ἐν χρόνῳ ἰνδικτιῶνος ἑκτες, βασιλευμένων Βαλεντινιανοῦ καὶ Μαρκιανοῦ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ δούλων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου Οὐρανίου καὶ ἀκηνήθητι ἐκπῶδι τετάρτῳ τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀπεκάλυφθη δὲ μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν εἰδει ἀστέρως πυρός, ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ Μαρκελλῷ, κατὰ τὰ ὑποσταγμῖνα ὁράματα κίστην ἔχοντα. Ὅ τὰ πάντα ἐκμουρῶσας θεὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, καὶ κατασκηνῶσας ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων γνήσιος πρό γενέσεως αὐτῶν, καὶ πάντα οἰκουμένων πρὸς τὸ συμφέρον πάντων ἀνθρώπων ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι κατεξίστε καμὲ αὐτοῦ δούλων Μαρκελλῶν θεοτῶν γενέσθαι τῆς προκειμένης ὁράσεως. Εἶδον γὰρ ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ πᾶσαι αἱ θύραι τῆς ἡμετέρας νομῆς ἦσαν ἀνεσφραγίσαι καὶ

sionis inspectorem esse dignatus est. Vidi namque in visione noctis, et ecce ostia monasterii nostri aperta sunt, et in magno metu positus, cucurri ut ea clauderem. Et rursus inspicio flumen ad ostia nostra prorumperc. Hoc autem cum vidissem, stupefactus cogitabam unde tanta aquarum esset immensitas. Dumque id mecum ipse pertracto, levans oculos meos vidi Marcellum presbyterum, qui erat secundus post Maxentium archimandritam, a meridiana parte fluminis venientem, et multarum turmarum voces ab orientali plaga basilicæ Sancti Juliani martyris audiebamus. Quarum ad nos ingens sonus deferebatur, et per aquas ipsas populi eum impetus alacritate properabant. Admirante autem me quomodo in mediis aquis ambulantes ad nos concili pervenirent, et unaquæque turma lingua propria psalleret, subito vox audita est eorum qui ab oriente clamabant: *Ecce sanctus Joannes Baptista descendit.* Cumque ad meridiana ostium starem, apertæ sunt januæ orientales, et psallentium turmæ protinus intraverunt. Omittebat igitur spectaculum fluminis, et in exordio scalæ consistens, aspexi sanctum officium eorum, quod in monasterio celebrabant. Et stans in eadem scalâ, vidi atria duo, unum respiciens ad occidentem, et alterum ad meridiem; et inter utrumque atrium templum grande, singulæque turmæ ingrediebantur in atrium quod respiebat ad orientem, adorabant [*al.*, et adorantes] ad templum. Intranses autem in atrium meridianum, illico quiescebant. Cumque siluissent turmæ, præcedebant alii et clamabant: *Ecce sanctus Joannes advenit.* Cumque starem in eodem scalæ loco, venit sanctus Joannes, Domini præcursor, et vidi eum in templo quod mihi ostensum est; et ecce unus erat a dextris ejus, et unus a sinistris. Stante autem illo in templo, cœperunt populi turmarum ad eum consequenter accedere et ab eo benedici: itemque psallentes proficiscebantur ad basilicam Sancti Stephani martyris congregandi. Cumque turmæ se explicuissent, cogitavi et ego adire eum, ut benedicerer ab eo. Visumque est mihi intrare [*al.*, ut intrarem] per ea ostia per quæ turmæ fuerant introgressæ. Et quia non videram quod alicui dedissent [*al.*, ad pectus] osculum pacis, nisi tantum ad pedes [*al.*, ad pectus] ejus osculati essent, accedens ad eum ab anteriori [*al.*, interiori] parte cum metu et reverentia, dimisso capite in terram cucurri, et tenui pedes ejus. Ipse vero apprehendens mentum meum osculatus est me. Quod cum meruissem, protinus expergefactus sum. Paucis autem diebus transactis, video et ecce ostia monasterii a parte meridiana rursus aperta sunt, et veluti ad fratres vociferabam [*al.*, vociferabar], cur ista [*al.*, ita] ostia reliquissent; et celeri gradu perrexi ut ea clauderem, et ecce video sanctum Joannem stantem ad exterius ostium, et cum eo duos illos quos prius videram, et accessi ut benedicerer ab eo, et rursus elevans me, dedit mihi pacem. Vestimenta autem ejus erant candida; et mox trahens unum vas de sinu suo plenum mellis, dedit mihi dicens; *Accipe benedictionem hanc, et*

Α ἐν θορύβῳ πολλῶ γενόμενος, κατέβη του ἀποκλεισμοῦ αὐτάς. Καί πάλιν θεασάμην ποταμῶν ἔλκοντα ἐπὶ τὴν θύραν τῆς μονῆς. Καί ταῦτα ἰδὼν, ἐνόησεν ἐγγύθεν ποθεῖν τὸ πλῆθος τῶν τοσοῦτων ὕδατων. Καί ἐν τῷ με διαλογίζεσθαι, ἤκουον φωνῶν πολλῶν ταγματῶν, ἀπὸ ἀνατολῶν ἔχον ἡμῶν φερόντων, καί ἐφ' ἡμᾶς ἐρχομένων ἐπὶ τῶν ὕδατων, καί ἐμοῦ θαυμάζοντος πῶς ἐν μέσῳ τῶν ὕδατων ἐπορεύοντο ἐφ' ἡμᾶς, καί ἕκαστον τάγμα ἰδὼν ᾗδον ἡμῶν ἔχει καί ἐψάλλεν, καί ἵκουσα φωνὴν βρώτων· Ἐἰδοῦ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ βαπτιστής τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναδείκνυται. Ἐ καὶ ἐν τῷ ἐστάναι με πρὸς τὴν μεσημερινὴν θύραν, παραχρῆμα ἠνοήγησαν αἱ αὐτοκραί θύραι, καί εἰσῆλθον τὰ τάγματα. Καί ἀφείς τὴν θέαν τοῦ ποταμοῦ, εἰσῆλθον τρίχων, καί ἔστην ἐν ἀρχῇ τοῦ κλιμακίου· καί εἶδον τὴν ἁγίαν αὐτῶν ὑπερσείαν γενομένην ἐπὶ τὴν μονὴν· καί ἐστῶς ἐν τῇ αὐτῇ κλιμακίῳ, θεασάμην αὐλῆς δύο· μί·ν μὲν ἀποβλέπουσαν εἰς δύσιν, τὴν δὲ ἄλλην ἐπὶ τὴν μεσημεριανὴν· καί ναὸν μέγαν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐκαστον τάγμα εἰσείει εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἀποβλέπουσαν εἰς δύσιν, καί προσεκύνη ἐπὶ τὸν ναόν· καί ἐπὶ τὴν μεσημεριανὴν αὐλὴν, καί παραχρῆμα ἐπάουοντο. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὰ τάγματα, ἕτεροι ἰδὼν, καί ἔλεγον· Ἐἰδοῦ ὁ ἅγιος Ἰωάννης. Ἐ καὶ θεασάμην αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὀραθέντος μοι ναοῦ· καί εἰς ἐξ δεξιῶν αὐτοῦ, καί εἰς ἐξ εὐωνύμων. Παρακίτια οὖν ἤρξαντο τὰ τάγματα ἀκολουθῶς εἰσερχόμενα, ἐν, ἐν, εὐλογεῖσθαι παρ' αὐτοῦ. Πληρωθίντων δὲ τῶν ταγματῶν, ἐλογισάμην καὶ γὰρ αὐτὸς προσελθεῖν, καί εὐλογηθῆναι παρ' αὐτοῦ· καί ἐσκεψάμην εἰσελθεῖν διὰ τῶν θυρῶν, ὡς εἰσῆλθον τὰ τάγματα. Διὰ τὸ μὴ θεάσασθαι μὲ τινα δόντα αὐτῷ· ἐβλήθην εἰ μὴ ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ προσελθὼν αὐτῷ ἐπίμπροσθεν μετὰ φόβου καί τρόμου, ἔχων μου τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤψάμην αὐτῷ τῶν ποδῶν. Αὐτὸς δὲ μου ἤψατο τοῦ πάγωνος, καί ἰδωκί μοι εἰρήνην ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ στόματι· καί παρατά ἐκδικίων ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ σκευὸς γίμων μίλιτος, ἔδωκί μοι, λέγων· Ἐ λάβε ταύτην τὴν εὐλογίαν. Ἐ καὶ ἐπορευομένη πρὸ αὐτοῦ· καί αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν ἡμετέραν μονὴν· καί ἰδοῦ θεασάμην στόλον πυρὸς προάγοντα αὐτὸν, καί ἔμφοβος γενόμενος δι᾿ ἡμῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῇ ἑσπέρᾳ τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἔφην πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς· Ὁ καθ' ἕνα ὑμῶν τὸν ἑαυτοῦ ψαλμὸν δευτεροστάτω. Ἀὐτῶν δὲ καθημένων, καί δευτεροβόντων τοὺς ψαλμοὺς. ὁ ἀδελφὸς Ἰσαάκιος ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καί θεάσατο πύρ καίόμενον ἐν τοῖς ναοῖς (sic) τῆς θυρίδος τοῦ ἁγίου σπηλαιου ὅπου ἦν ἡ κορυφὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ὁ ἀδελφὸς οὖν θεασάμενος ἀνεβόησε, λέγων· Ἐ κίριε ἐμοῦ πάτερ, ἰδοῦ πῦρ καίεται ἐν τῇ θυρίδι τοῦ σπηλαιου. Ἐ καὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἔφην· Ἐ μὴ φοβοῦ, ἀδελφε, ἀλλὰ σπραγμασάμενος ἡσύχασον. Ἐ Ἐγὼ δὲ εἰδὼς τὸ μυστήριον, ἐν ἑκάστῃ πολλῇ ἐγενόμην.

Καί ὡς μεθ' ἡμέραν, ἐν τῷ καθεῖδειν με ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί, μετὰ ἢ τῶν νυκτοφυλάκων ὥραν, καί ἰδοῦ ὡς χεὶρ ἀνθρώπου ἐνῆξέ με τρίτον ἀπὸ τοῦ δεξιῦ μίρους. Καί ἰδοῦ φωνὴ πρὸς με λέγουσα· Ἐἰδοῦ ἠδωρήθην ὑμῖν. Ἀναστάς εὐρήσεις ἀστέρα προηγουμένα σε. Καί ὅπου ἐν καταπαυθῆ, ἐκεῖ σκάψον, καί εὐρήσεις με. Ἐ γὰρ δὲ μετὰ φόβου ἐξῆλθον, καί εἶδον ἀστὴρα πυρὸς ἐστῶτα ἐπὶ τῆς

* Al., ad occidentalem plagam, veluti ad basil.

effudit vas ipsum mellis super manus meas, et interrogavi eum dicens : « Domine sancte Joannes, unde ad nos venisti? » Qui respondit : « De Sebaste veni. » Præibam igitur eum, et tam ipse quam qui cum eo erant ingressi sunt in monasterium nostrum, et iterum vas mellis fudit super manus meas. Cumque ego detulissem benedictionem ejus ad superiora triclinii, ipse intravit in oratorium; et cum descendissem ad oratorium ubi erat, ecce video columnam ignis ante eum. Et nimio pavore correptus, excitatus sum. Post hæc autem, priusquam nobis ostium monasterii ubi erat sanctum depositum nobis traderetur in sanctis juniorum diebus, ubi cibum vespere sumpsimus, et dixi ad fratres nostros, Unusquisque vestrum psalmos suos iterare non negligat. Et relinquentes me in triclinio, descenderunt ad initium scælx quæ ad utraque monasteria respicit. Cumque conedisent ut iterarent psalmos, ad dexteram levans oculos suos frater Isaacus ignem vidit ardere in tabulis ostii spelunçæ ubi erat venerandum caput sancti Joannis Baptistæ repositum. Quod cum vidisset frater, exclamavit et dixit : « Domine mi, domine mi, in ostio spelunçæ ignis accensus est. » Et ego respondi : « Ne timeas, frater, sed muniens te signaculo Christi, ibidem persevera. » Fratres autem præ timore claudentes ostium, ad me conciti pervenerunt. Ego vero mysterium recognoscens ex visionibus mihi ante monstratis, dixi ad eos : « Ne timeatis, fratres mei, quia hoc nobis prosperum faciet Dominus. » Post dies autem quinque Maxentius et Stephanus venerabiles presbyteri archimandritæ, venientes ad sanctum episcopum dominico die vespere, suggererunt ei omnia de ipsa spelunca, quæ cohærebatur monasterio nostro, ut utrumque pariter jungeretur; jussitque hoc episcopus fieri. Cui dixit Stephanus presbyter : « Ex præcepto nostro cras mature trado speluncam fratri Marcello. » Et mane perveniens tradidit nobis ipsum monasterium sub præsentia presbyterum Palladii, Petri, Gennadii, et Stephani, archimandritæ monasterii Bethgalorum [*al.*, Bethgaalorum]. Et aperiens ostium quod erat obse-ratum, simul ingressi sumus et adoravimus [*oravimus*]. Videns autem locum nimis esse neglectum, commonuit ut diligentiam ipsius haberemus. Et profectus est idem Stephanus presbyter, ad visitanda monasteria quæ erant in villulis constituta. Ego vero Marcellus, assumens fratres, cœpi diligentiam monasterio quod nobis datum fuerat impendere [*al.*, diligenter impendere]. Dumque loca ipsa mundamus, veniens Petrus, presbyter loci Bethmamatidis, ait mihi : « Stephanus, archimandrita Bethgaalorum, precatur ut propter Dominum nobiscum venias ad monasterium beati Carterii. » Et respondi me venire non posse, quia diligentiam loco mihi commisso dependerem : qui compulit me secum proficisci. Cumque pergeremus pariter, ait ad eum : « Ascendamus et salutemus Cyriacum, diaconem et archimandritam. » Ascendentesque et salutantes eum, cœpinus ire velle ad prædictum monasterium beati Carterii. Dixitque

Α θύραν οὐ ἤμην. Καὶ ἔμφοδος γενόμενος, ἐσφράγισα ἱερου-
τόν. Καὶ ἰδοὺ προηγήτο ὁ αὐτὸς ἀστὴρ, καὶ ἐσθλήθη
ἀκολουθῶν αὐτῷ, μέχρις οὗ ἔστα ἐπὶ τῆς πόρχης τοῦ
σπηλαίου, οὗ ἦν ἡ ἅγια κορυφή τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπ-
τιστοῦ Ἰωάννου. Ἐγὼ δὲ ταῦτα πάντα βιασάμενος, πα-
ραχρήμα προσκύνισα τῷ Κυρίῳ, πεσὼν ἐπὶ κοίλῃ. Ἐπι-
πολλὰς ὥρας λαθὼν δὲ θυμίαμα, καὶ βυλῶν, δέουμένος καὶ
παρακαλῶν, κρυτῆσος ὀρύγειν ἠρέμῃ σκίαττει. Καὶ εὐ-
ρον τὸν τόπον ἀλοδομημένον ἀπὸ θαρτῆς ἀτδέστου, καὶ
πενταπαλαιότου, καὶ ἔσον ἐγὼ ἐσκαπτοί, ἤχος καὶ κτύ-
πος ἀπεδίδουτο μέγας, ὡς ἀπὸ ὕδριας.

Καὶ μετὰ τὸ σκάψαι με, καὶ καθελθεῖν ἴσον τοῦ ἰσά-
φους, εὐρον ἐκκεχυμένον ὡς ἄμμον χαλκοῦ. Καὶ μετὰ
ταῦτα καμὸν πολλὰ μόλις ἰδυνήθη ἀποχωρῆσαι εἰς ἄμ-
μον. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε σὺν τῇ ἄμμῳ κεραμῆς μία.
Β Καὶ ὑποκάτω τῆς κεραμίδος, πλάξ μαρμάρου. Καὶ γρι-
μάσας τὴν πλάκα, εὐρον τὴν ὕδρικον. Καὶ μετὰ φόβου καὶ
τρόμου εὐθὺς λαθὼν λύχνον καὶ θυμίαμα, καὶ προσηκ-
νήσας πάλιν, μετὰ ταῦτα ἐκάλυψα τὴν αὐτὴν ὕδρικον. Καὶ
παραυτὰ παρεγγίνουτο πρὸς ἡμᾶς οἱ περὶ τὸν ἀρχιμανδρι-
την καὶ διάκονον Γεννάδιον. Καὶ συνηχῶν μοι ἐπὶ θύ-
ραν τοῦ σπηλαίου, εἶπέ μοι : « Δεῦρο, εἰσελθόμενος ἔσω
ἀμφότεροι. » Καὶ μετὰ τὸ εὐχάσθαι, ἔδωκε μοι τὸν ἀσπασ-
μὸν καὶ εἶπέ μοι : « Ὁραμα εἶδον ἐκεῖσε, ὡς ὅτι ἐγὼ τε
καὶ σὺ ἐστήκαμεν ἐν τῷ ἐνταῦθα σπηλαίῳ, καὶ φασὶν,
ἄρτων πλῆθος ἀπέκειτο ἐν τῷ ἐνταῦθα σπηλαίῳ καθαρῶν
ὡς ὁ ἥλιος. Καὶ μερὶς ἐπάνω αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ δῶναμι-
πολλῶν ἀνθρώπων κατερχομένων ἐν τῷ αὐτῷ σπηλαίῳ
καὶ ἐλάμβανον παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῶν προειρημένων ἄρτων.
Καὶ οὕτως οὐκ ἐξέλιψαν, καὶ οἱ ἄνθρωποι λαμβέοντες
οὐκ ἐπαύσαντο, καὶ ἡμῶν ἠττηθίντων ἀπὸ τῶν πολλῶν
ὄχλων, ἤρξαντο οἱ ἄρτοι πέτεσθαι ἐπὶ τὰς ἡμῶν χεῖρας. »
Καὶ μετὰ τὸ διηγήσασθαι αὐτὸν τὴν ὄρασιν ταύτην,
εἶπεν : « Καλὸν σου τὸ ὄραμα. » Καὶ λογισάμενος, εἶπον,
« Τί τελεῖ τοῦτο τὸ ὄραμα; » Καὶ πάλιν λογισάμενος, εἶ-
πον, « Ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι τοῦτο τὸ ὄραμα. » Καὶ
γνοὺς ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει, ἀπεκάλυψα αὐτῷ τὰν
ἐπιφάνειαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Καὶ παραυτὰ ἀκούσας
ἐννεὸς ἔμεινε. Καὶ ἤρξατο παρακαλεῖν, « Ποῦ ἐστιν ὁ τό-
πος; » Ἐγὼ δὲ παραχρήμα ὑπέδειξα αὐτῷ. Καὶ μετὰ
ταῦτα ἐξῆλθον ἀμφότεροι, καὶ ἐλογίζομαι τί ὄφειδοιμι
ποιῆσαι. Καὶ ἐσκόπισα πρότερον ἀπελθεῖν, καὶ ἀποκα-
λύψαι τῷ πικίῳ Στεφάνῳ, τῷ ἀρχιμανδριτῇ τοῦ Δαρω-
μίου, ἵνα αὐτὸς γνωρίσῃ τῷ ἐπισκόπῳ. καὶ ἀπελθόντες
ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ, οὐκ εὐρομεν αὐτὸν διὰ τὸ ἀπει-
θεῖν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις μοναστηρίοις. Καὶ ἐν τῇ
ἡμᾶς ἐπανείαι ἐκεῖθεν, ἐλογισάμην μεταπέμψεσθαι τὸν
διάκονον Κυριακὸν ἀρχιμανδριτῆν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, ἀπο-
καλύψαι αὐτῷ τὸ μυστήριον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἁγίου
Ἰωάννου. καὶ ἀπέστε λα τὴν ἀδελφὸν Ἰσαάκιον, εἰπόν' :
« Σπουδαίως παραγενεὺ ἔως ἡμῶν. » Καὶ τοῦ ἀδελφοῦ
ἀπελθόντος, καὶ εἰπόντος αὐτῷ, παραχρήμα ὑπακούσας
παρεγγίνετο. Ἡμῶν δὲ ἀσπασαμένων αὐτὸν, καὶ αὐτὸς
ἀπήγγειλεν ἡμῖν τὸ ὄραμα, ὃ εἶδεν, ὃ καὶ ἦν συμφανὸς
τῷ ὄραματι τοῦ διακόνου Γεννάδιου. Εὐχὴν δὲ ποιῶσκατες
ἐγνωρίσαμεν αὐτῷ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου,
καὶ εἶπεν : « Τί ὄφειλε γενέσθαι; » Καὶ εἶπον ἐγὼ, « Ὅτι
συμφέρι γνωρίσαι τῷ ἐπισκόπῳ περὶ τούτου. Καὶ πάλιν
μαρτυροῦμε ὅτι σὺ παρεγγίνετο ὁ παπίας Στεφάνος ὁ προ-

mibi Cyriacus diaconus : « Nunquid propterea venisti, ut sine mora discederes? » Cui respondi . « Necessè est ut celeriter ambulemus, quia traditum est nobis ab episcopo et aliud monasterium cui curam instanter impendimus. » Descendentes itaque pervenimus ad monasterium sæpe memoratum ; cumque saluta-semus fratres, ordinantes quæ erant necessaria, revertebamur. Dicunt mihi præfati Petrus et Stephanus, presbyteri archimandritæ : « Vale dicimus tibi ; ora pro nobis. » Tum aio ad eos : « Hodie monasterium suscepimus, et vultis abire? Sustinete, queso, et consolamini nos ; » et coegi eos. Cumque vespera facta esset, post orationes, cibo sumpto, quievimus : illi ambo in triclinio superiore, ego ibi quidem in interiore cubiculo.

Cumque dormire ea [al., media] nocto in qua monasterii vel speluncæ apertum est ostium, hoc est, sequenti die tertia sabbati, post orationes nocturnas, quasi manus viri pulsavit me tertio in dextro latere, et audivi vocem magnam dicentem mihi : *Ecce ostium apertum est, et ideo cognosce eum qui tibi patefecit ingressum, ne forte negligas.* Ego vero cum magno timore conversus assedi, et video stellam flammeam in ostio ubi quiescebam. Majoremque metum concipiens, signavi me cruce Christi, et illa de loco illo minime mota est. Surrexi itaque, et misi manus in ostio ubi erat, et rursus inventa est in ostio sequenti. Cum aperissem [leg. aperuissem] autem ostium, unus ex his qui ibidem quiescebant, sensit. Et cum ad secundum pervenissem ostium, inventa est stella in ostio tertio. Deinde conspicio eam in interioribus scæle gradibus. Erant autem ostia utriusque monasterii patefacta similiter, et speluncæ ostium patens. Et ecce præcedebat me stella ipsa, et ego sequens eam, ingressus sum usque dum in absidula speluncæ constitit ; et videns hoc miraculum, adoravi Dominum pronus in terram per horas multas. Recordatus sum vero quod hospites habere venerabiles viros Petrum et Stephanum, presbyteros et archimandritas, et ne suspicarentur ubi nocte fuerim, ab oratione surrexi. Ascendensque rursus, cum vellem ingredi cubiculum, dicunt mihi : « Ubi tandiu fuisti? » Respondi : « Quia ad opus necessarium descendendi. » Cumque vellem introire ubi quieveram, dicunt mihi : « Rursus ingrederis? » At ego sentiens attonitum me factum ex revelatione quam videram, veniam poposci tanquam malesanus, et continuo me recepi. Postquam vero mane factum est, valedicentes mihi, ad proprias cellulas abierunt. Ego vero ubi profecti sunt diluculo, præcepi fratribus qui mecum erant : « Claudite januas, manentes extrinsecus, et si forte aliquis ad requirendum venerit, occupatum esse me dicite. » Sæpe namque veniebat Palladius presbyter, intrans et Evangelium lectitans. Cum ergo solite venisset, tunc ei fratres aditum negaverunt, affirmantes id quod erat, quod Evangelium quoque sub clave archimandritæ sit, et excusatum est illi. Secundo etiam venit, venit et tertio, et sic ingressus est. Ego namque sumens thuribulum, incensum in eo posui, et piium Dominum suppliciter obsecrabam ut mihi locum thesauri cælestis ostenderet. Tollens etiam rastrum, cœpi fodere, et perveni ad locum quod erat ædificatum de calce et ordinariis tegulis. Quantumque ego fodiendo descendebam, tantum sonus validior quasi ex percussione hydræ reddebatur.

A ῥηθεὶς ἀρχιμανδρίτης ἀπὸ τῶν (χωρίων), ἐμειναιμὲν ἡμέρας πέντε ἀπειχεζόμενοι αὐτόν. Ἐββάτω δὲ δεξιᾶς ἡμῶν καθήμενων καὶ ὁμιλούτων, ἐξαίφνης τυπτοῦθις ἐπὶ τὰ γόνατα, ἐκάμψθη ὁσος, καὶ οὐκ ἠδυσήθη οὔτε σκαλευθῆναι, οὔτε ἀναστῆναι, οὔτε ἄλλο τι ποιῆσαι. Εἶπον οὖν αἱ περὶ τὸν διάκονον Γεννάδιον καὶ Κυριακόν· « Οὐκ ἔφημέν σοι, ὅτι εἰσελθόμεν καὶ γνωρίσωμεν περὶ τοῦτου τῷ ἐπισκόπῳ, ἐπειδὴ ὁ παπίας Ἰτίφανος οὕτω ἦλθεν ; » Ἐγὼ δὲ ἔμεινα μειζόνως βασανιζόμενος· αὐτοὶ δὲ πληροῦσαντες τὴν ὑπερησίαν τὴν ἰσπερινίαν, καὶ ἐλθόντες ὅπου ἀνεκείμην, ἀπήγγειλαν λέγοντες, « ὅτι ὠμίσαμεν τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῃ καὶ ἀνεδεξάμεθα, ὅτι πρὸ ἀνατολῆν ἡλίου μανθάνει ὁ ἐπίσκοπος. » Ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἶπον, « Καλῶς συνετάξασθε. » Καὶ παρχρηῖμα ἐκουφίσθη ἐκ τῶν ὀδῶν. Καὶ τῇ ἐπισύσῃ κυριακῇ ἡμέρᾳ ἅμα τῷ διακόνῳ **B** Κυριακῷ καὶ Ἰουλιανῷ μονάζοντι εἰσελθόντες, ἐγνωρίσαμεν τῷ ἐπισκόπῳ Οὐρρανίῳ, ἀπὸ τῶν Ἰωαννῶν ἔξερχομένου, εἰπόντες, ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ βασιτυίας τοῦ Χριστοῦ ἀπεκαλύφθη. Αὐτὸς δὲ ἀκούσας, ἔνεός ἐμεις, καὶ εἶπε μὴ μαθεῖν τινα, καὶ μαθεῖς αὐτοῦ ἀήθηται. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάκονος Κυριακός· « Πότε ἔρχῃ ; » Ὁ δὲ, « Δύρουσ φρεσί, παραγίνομαι. » Παραγεγόμενος δὲ τῇ ἐξῆς μετὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, ἐπιστάνας τῷ τόπῳ, πεισύντες προσκύνθησαν. Μάχχος δὲ ὁ πρεσβύτερος εἰς ὧν ἅμα τῶν ἀκολουθησάντων τῷ ἐπισκόπῳ δυσπιστόσας εἶπε· « Πότεν τοῦτο ὄψον, ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου τυγχάνει αὐτῆ ; » Καὶ ἐπιβελῶν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὕδριαν, παραχρηῖμα τοῦ ἀψασθαι τῆς τριχῆς, ἐξηράνη τὴν χεῖρ αὐτοῦ, καὶ ἐκολλήθη τῷ στόματι τῆς ὕδριαν, καὶ οὐκ ἠδύνατο αὐτῷ ἀποσπάσαι. Ἐκτενωὺς δὲ ἅμα πάντων **C** γενομένης εὐχῆς, καὶ πάντων δεξαζόντων τὴν Θεόν, καὶ διομένων ἀνεθῆναι αὐτόν, μῶλις ποτὶ τὴν μὲν χεῖρα ἀπίσπασε. Μεμένηκε δὲ οὕτως ἀσθενοῦσα. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος σὺν τοῖς παραγεγόμενοις αὐτῷ πᾶσι, λαθὼν τὴν ἁγίαν ὕδριαν σὺν τῷ ἀποκειμένῳ θησαυρῷ, ἀπίθετο ἐν τῷ διακονικῷ τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, ἕως οὗ οἰκοδομήθη τὸ μαρτύριον αὐτοῦ. Καὶ μελλόντων τὴν ἁγίαν αὐτοῦ καταθεσθαι ποιεῖν, ἔφη ὁ Πρόδρομος ἐν ὄραματι τῷ ἀπιστόσαντι πρεσβυτέρῳ, καὶ φρεσί πρὸς αὐτόν· « ὅτι ἐν τῇ προόδῃ τῶν καταθεσίων μου ἰπίθεις τὴν χεῖρά σου κατὰ τῆς ὕδριαν, καὶ παραχρηῖμα λαθήσῃ. » Καὶ τοῦτο ποιήσας, ἀποκατεστάθη ὑγιής. Ἐγένετο δὲ τὰ καταθέσια τοῦ ἁγίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ αὐτοῦ ναφῷ, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, εἰκάδι ἔκτῃ, τοῦ τρίτου καὶ ἐξηκοστοῦ καὶ ἑπτακοσιοστοῦ ἔτους, ἰνδικτιῶνος ἔκτης. **D** ἐπὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν καὶ εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νέου καὶ Μαρκιανοῦ τῶν ἀειμνήστων. Εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἅμα τῷ ἀχράντῳ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

Et posteaquam fodi et descendi usque ad solum, reperi velot arenam ex ære fusam, multumque labrans, vix arenam potui sequestrare. Post hæc autem arena sublata, una tegula major apparuit. Hanc suspendens inveni sub ea tabulam marmoream; tabulamque suspendens, hydriam reperi. Hanc, cum metu et reverentia lumen accendens, ac incensum ponens in thuribulo, palpavi diligenter, et adorans Dominum, diutius attonitus mansi, hydriamque sanctam rorsus operui. Statim vero Venit ad nos Gennadius diaconus et archimandrita, salutansque me ad ostium spelunçæ, dixit mihi, veni, precor, introeamus in speluncam pariter. Et posteaquam ibi adoravimus [al., oravimus] dedit mihi pacis osculum, et fratribus meis, et ait, « de Capereto monasterio meo nuper adveni, vidi autem tale somnium. Quasi utrique stabamus in quodam specu, in quo mundissimorum pavum sicuti sol erat magna copia, et portio superposita panibus. Immensa vero [adde vis] populi veniebat, et sumebat ex ipsis. Nec deficiebant, nec cessabant homines qui acceperant. Jamque nobis præ multitudine turbaram deficiantibus, coeperant panes evolare super manus nostras, et ita percipiebant omnes quotquot ad hanc muneris gratiam confluebant. » Postquam vero retulit mihi somnium, ego respondi, « Bonum est quod vidisti. » Et recogitans apud mentipsum quid sibi vellet hæc visio, rursusque pertractans ea quæ præcesserant, dixi quia visio ista ex Deo est. Sciens autem quia divinitus ista contigerant, indicavi qualiter sanctus Joannes Baptista apparere dignatus est; qui mox, ut audivit, mansit attonitus, et orare coepit ut ei locum ostenderem, quod et feci. Post hæc egressi sumus utriusque, et quid oporteret fieri tractabamus, visumque est mihi ut prius irem, et indicarem Stephano presbytero et archimandritæ monasterii quod appellatur Claraminum [al., Daramium], et per ipsum manifestaret episcopo. Et venientes ad monasterium ejus, non eum reperimus. Abierat enim, ut diximus, in monasteria quæ erant in agris, ex eo die quo nobis dederat monasterium et ostium spelunçæ patefecerat. Cumque egressi fuisset, placuit ut evocarem ad nos Cyriacum diaconum et archimandritam, et revelarem ei mysterium per quod nobis sanctus Joannes apparere dignatus est. Misimus autem ad eum fratrem Isaacium, dicentes: « Veni ad nos celeriter. » Ad quem cum frater venisset, dixissetque ei, protinus obediens venit. Quem cum æstotassemus, indicavit nobis somnium quod vidit, eratque consonans visioni quam Gennadius diaconus mihi retulerat. Et cum orassemus, mox ei revelationem sancti Baptistæ Joannis manifestare curavimus, et ait: « Cogitemus quid fieri debeat. » Et ego dixi, « Puto conveniens esse ut hoc ianotescamus episcopo. » Rursusque cognoscentes quod sæpe memoratus Stephanus presbyter et archimandrita de agro non venerat, mansimus diebus quinque posteaquam revelatio nobis ostensa est. Die vero sabbatorum post meridiem sedentibus atque sermocinantibus nobis, ingressus est ad nos Sallus [Salius] collectarius et Maris [al., Marius] Linopola Lechtarius, et locum nobiscum continuo recesserunt. Ego autem dixi fratri Isaacio, ut post eos ostium clauderet. Itemque residentibus nobis et loquentibus, ita sum repente verberatus in genibus, ut totus incurvarer, nec possem omnino consurgere vel quid operis implere. Tunc aiunt ad me Gennadius et Cyriacus diaconus et archimandrita: « Noane diximus tibi, Noli moras innectere, sed eamus, et in notitiam episcopi deponamus, quia presbyter Stephanus dicitur nondum advenisse. » Ego vero mansi vehementer afflictus. Ipsi autem vespertinum celebrantes officium, ingressi sunt ubi jacebam, et denuntiaverunt, dicentes, « Jurejuranda satisfacimus sancto Joanni, suscipientes personam tuam quod omnem causam cras ante solis ortum per te [per te cras autem sole orto per te, etc.] cognoscat episcopus. » Et ego respondi, « Bene admodum fecistis, hoc idem promittentes; » et protinus a doloribus relevatus sum. Sequenti autem die dominico simul cum diacono Cyriaco et fulgiano monacho venientes, episcopo jam post matutinas orationes de ecclesia tunc egredienti suggestimus, dicentes, quia sanctus Joannes Baptista revelatus est. Ipse vero stupefactus ait: « Nullus hoc novit, et quis vestrum audeat contingere? » Dixitque ei Cyriacus diaconus: « Quando venire dignaris? » et ille, « cras, inquit, adventiam. » Postera autem die cum presbyteris et diaconis episcopus venit, et intrantes ad fidem, procidentes in facies suas adoraverunt. Malchus [al., Malachias] autem presbyter, unus ex his qui cum episcopo venerant, infideliter motus, ait: « Unde hoc certum est, quod caput Præcursoris existat? » Mitensque manum ut contingeret hydriam, confestim exaruit, adhæsitque manus ejus hydriæ, nec eam extrahere valuit. Instantem autem ab omnibus oratione facta, cunctisque glorificantibus Deum, atque precantibus pro eo, vix tandem quidem manum potuit abstrahere, sed ita permansit invalida. Episcopus autem, cum universis qui secum erant, accipiens hydriam cum sancto thesauro ibi reposito, interior in diaconio, id est in secretario ecclesie collocavit, donec ædificaretur basilica in nomine ejus. Quæ ubi perfecta est, cum dies sanctæ depositionis ejus instaret, apparuit sanctus Joannes ei cujus manus aruerat, dicens: *In ipsa processione, cum fit depositio, pone manum tuam super hydriam, et statim sanabitur.* Hoc autem cum fecisset, restituta est pristina sanitati. ^a Facta est S. Joannis Præcursoris ac Baptistæ depositio in ejus templo mensis Octobris vigesima sexta, anno 763, indictione sexta, impèrantibus religiosis piisque ac orthodoxis Augustis Valentinianno Juniore ac Marciano, principibus memoria sempiterna dignis: ad laudem et gloriam magni Dei ac Salvatoris nostri Jesu Christi, cui gloria cum intermerato Patre sanctissimoque ac vivifico Spiritu, in sæcula sæculorum. Amen.

^a Hic desinit Dionysii Exigui interpretatio, quæ suppletur ex R. P. Combessis. — Sequentes autem sermones hic in appendicis vicem exscribere placuit. Edit.

Cunctio in primam, secundam atque tertiam inventionem A pretiosi capitis S. Præcursoris Joannis Baptistæ. Interpretæ R. P. Combefts.

Iterum divinus nobis Præcursor advenit : iterumque oratio festum conventum actura accedit, ac gratiarum actionem in collectam hic loci celebratura concionem. Multa sunt admirandi Præconis solemnia, præclara simul omnia ac illustria ; potestque quivis ex singulis illustre sibi argumentum desumere, ut singula quod liceat conferant, aliusque alius meminert, quando etiam vel unius meminisse, exque merito laudare, nedum orationi difficile, sed et impossibile existit. Nec enim solum Præcursoris nativitas cogitatum vimque dicendi superat, verum etiam anterior illa conceptio ac in materna alvo exsultatio, quam et prophetia consecuta est. Præterea etiam educatio, cui nullius aliorum similis est. Tanti etiam viri ad Jordanem adventus, quam dicendi vim non speret, inque angustias cogat ? At quid de Domini ad eum adventu dicas, inclinato illi vertice, manus tactu, ac baptismi arcana lustratione ?

Horum omnium seorsim, propriumque mihi festum est, una etiam cum gloriosa decollatione, quam vir maximus sustinuit, lascivæ ac impudicæ saltationis mercede ab Herode cæsus capite. Verum quia horum meminisse non hujus est temporis, cum et proprios habeant ascriptos dies, nobisque superius paucis relata sint : iis si lubet omissis, ad alia sermonem convertemus, quæ et nobis impræsentiarum prosequenda statuimus. Plane vero hic orationi præstitutus scopus, ut pretiosi capitis inventionem edisserat ; ostensionem nempe illius, inque manifestum productionem. Quippe scimus eam non unam esse, sed et secundam, et tertiam. Cum itaque arcano Dei consilio tribus jam vicibus occultatum fuerit, totidemque e terræ sinu prodierit ac emergerit, operæ pretium fuerit ut primum primæ tumque secundæ inventionis mentione habita, exhinc ordine ad tertiam transeamus ; quam et præsens oratio argumentum habet : quanquam alias decet ut et reliquis adhæreat, nec ab aliqua, velut quæ omnibus utatur, singulariter pendeat. In hunc itaque modum rem aggrediatur, ac propositum ostendat, ratione cujus instituta est, cum nominibus aliis plane deficiat. Hinc vero illi auspicianda erit narratio.

Jam itaque admirandus Joannes, magnusque Veritatis præco ac præcursor, ab Herode capite cæsus fuerat ; Herodiasque post impudicam saltationem, in ipsa regia obscuris recessibus tuto collocarat. Timebat enim scelestæ mulier ne tranco reliquo unitum, ad illius coarguendum scelus iterum excitaretur. Quanquam non in longam tempus eorum quæ patravertat, dilatam mercedem recepit, cum ipsa turpissimo fato vita functa, tum post eam illius filia ; cæsa nempe fluminis glacie illi cervice inter hiberna, quo et par pœna delictum exciperet. Enimvero sic amputato, uti diximus, Joannis capite, inque hunc modum ab impudicâ muliere terræ latebris deposito, nianse- rat ad multos annos pretiosum illud monile ac uti-

λόγος εἰς τὴν πρώτην, καὶ δευτέραν, καὶ τρίτην εἴρεσι τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.

Πάλιν ἡμῖν ὁ θεῖος ἐφέστηκας Πρόδρομος· καὶ πάλιν ὁ λόγος ἔκει κατηγυρίσων, καὶ τοῖς συνειλεγμένοις ἑορτάσων τὰ χαριστήρια. Πολλὰ γὰρ μοι αἱ τοῦ θαυμαστοῦ κήρυκος πανηγύρεις, καὶ πῶσαι ὁμοῦ λομπραὶ καὶ δέησημοι. Καὶ εἴηστί γε τῶ βουλομένῳ λαμπρὰν ἐρ' ἐπίστασ ποιῆσθαι καὶ τὴν ὑπόθεσιν, τὰ κατὰ δόξαν συνεισφύροντα ἕκαστον, καὶ ἄλλον ἄλλως διαμνημονεύοντα ὅτι μὴδ' ἐξὸν ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν μνησθῆναι κασῶν, ὅπου γε καὶ τὸ μᾶς τούτων μνησθῆναι, καὶ πρὸς ἄξιον εἶρεῖν. οὐ χαλεπὸν μόνον τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον· οὐ γὰρ γήνησιν μόνον ἡ τοῦ Προδρόμου, καὶ οὐ κριτῶν καὶ λόγον (sic), ἀλλὰ καὶ σύλληψις ἢ πρὸ ταύτας, καὶ ἢ παρὰ τῇ μητρὶ δάπου ἐγγάστριος σκίρτησις, ἢ καὶ προφητεία συνειπίετο. Ἐτι μὴν καὶ ἀναγωγή καὶ ἀνατροφή, μηδὲν τῶν ἄλλων προσοικουία· καὶ ἢ παρὰ τὴν Ἰορδάνην δὲ ἀφίξις τοῦ τοιοῦτου, τίνα λόγον οὐχ ὑπερβαίνει, καὶ εἰς ἀπορίαν ἐμβολλαί; Τί δ' ἂν εἶπες παρουσίαν τὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ δεσπότου, καὶ κορυφῆς ἐπ' αὐτῷ κλίσει, καὶ χειρὸς ἐκφανῶν, καὶ βάπτισιν δὲ τὴν ἀπόρρητον ;

Τούτων οὖν ἀπάντων ἴδια μοι καὶ καθ' ἕκαστον ἢ πανήγυρις, μὴδ' ἅμα καὶ τῆς ἐνδόξου ἀποτομῆς, ἣν ὑπέστη ὁ καμμέγας, κεφαλῆ πρὸς τοῦ Ἡρώδου ἀποτομῆς; δι' ἀστέγη καὶ ἀκόλαστον ὄρχησιν· ἀλλὰ ἐπει γὲ τούτων διαμνημονεύειν οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ, ἄτε καὶ ἐν ἰδίῳ ἕκαστου ἀποτιγαμένῳ, καὶ ἡμῖν διὰ βραχίων ἐμπροσθεν εἰρημῶν, ἐπικῶν ἀφήμενοι, εἰ δοκεῖ, ἐπ' ἄλλα τὸν λόγον τρεψόμεθα, καὶ τοῦ λόγου τὸν σκοπὸν προσθέμεθα.

Σκοπὸς δὲ πάντως τῷ λόγῳ, κεφαλῆς αὐτοῦ τιμίας τὴν εἴρεσιν προσιπεῖν, ἀνάδειξιν αὐτῆς δηλαδὴ καὶ φατέρωσ. Ἐπειδὴ οὐ μίαν ἴσμεν ταύτην, ἀλλὰ καὶ δευτέραν, καὶ τρίτην. Τρις μὲν ἦδη κρυβεῖσιν κατὰ τινα εἰκονομίας ἀρράτου, τοσαυτάκις δὲ κάτω που τῶν τῆς γῆς λαγῶν ἀδαθεῖσιν, εἰκὸς δάπου καὶ ἡμᾶς πρῶτα μνησθῆναι τῆς πρώτης, εἰδ' ἐξῆς δευτέρας, καὶ κατὰ τάξιν ἅμα τῆς τρίτης· ἣν καὶ ὑπόθεσιν ὁ παρὼν ἔχει λόγος· εἰ καὶ ἄλλως προσῆκον αὐτῷ προσφύεσθαι ἑκατέραις, καὶ μηδεμιῶς ἀπηρτησῶν, ὡς ἀμφοτέραις συγχρώμενον. Οὐκ οὖν καὶ πρὸς τὴν ἐγγίρησιν οὕτως εἴτω, καὶ δικνύτω τὴν πρόθεσιν δι' ἣν καὶ ὁ λόγος, τοῖς ἄλλοις πάντως λειπόμηνος. Ἔσται δ' ἐντεῦθεν αὐτῷ ἡ διήγησις.

Ἄρτι μὲν οὖν ὁ θαυμαστός Ἰωάννης, καὶ μέγας τῆς ἀληθείας κήρυξ καὶ Πρόδρομος, τὴν ἱερὰν κεφαλὴν πρὸς τοῦ Ἡρώδου ἀποτιμῆσις, καὶ τῆς Ἡρωδιάδος μετὰ τὴν ἀκμὴν ὄρχησιν, εἰσῶ που τῶν βασιλείων, εἰ τισὶ μυχῶις ἀδύτοις καὶ κλειθροῖς ταύτην καταθεμένος· ἰδιόδει γὰρ ἢ παράνομος, μὴ τῷ λοιπῷ αὐτοῦ σώματι συναφείη, καὶ εἰς ἐλεγχὸν ταύτης πάλιν διανασταίη. Εἰ καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τὰ ἐπιχειρα ὧν εἶδρασεν ἐνομιματο, αὐτῆ τε αἰσχίστῳ θανάτῳ τὴν ψυχὴν ἀπορρῆξασκα καὶ μετ' ἐκείνην ἢ ἐνεῖνας θυγάτηρ, ἀποκοπίσκα τὴν κεφαλὴν ἐν ὄρα χειμῶνος τοῖς κρυσταλαῖς τοῦ ποταμοῦ, ἐν εἴχει καὶ τὴν δικὴν ἰσθόρροπον· ἀλλὰ γὰρ τῆς κεφαλῆς ἀπατημῆσις ὡς ἔφαμεν, ἀσφαλῶς οὕτω παρὰ τῆς ἀκαλάστου, γῆς κρυπτήρι καταθεῖσας, εἰμεν ἐξ ἡρὸν καλλῶν, τὸ τίμιον ἐκείνο χρῆμα καὶ πάγχρηστον ἀθῆτον τοῖς πολλοῖς, ἄφυστον, ἀπροσπέλαστον· οὕτω τάχα τοῦ

lissimum vulgo inaspectum, intactum, inaccessum : A sic forte provide disponente divino præcoue, ne facili illius possessione, facilis quoque nobis esset anissio contemptumque desiderium ; alioqui vero etiam invalescente ab idolorum cultu persecutione auctoribus Diocletiano et Maximiano, haud par erat ut vili hominum generi nobile cimelium proderetur, ac porcis projiceretur, quod margarita omni illustrius existeret. Eam, puto, ob causam sacrum caput occultatum mansit, ut vulgo nesciretur, nec seipsum proderet. Sin alia abstrusior causa est cur occultaretur, ac inventionem differret, noverint ii qui majora contuentur, ac sublimioribus animum adhibent.

Cum vero jam tempus appeteret quo illud detegendum esset, exquo terræ latebris producendum, tum quoque detegitur, eque latebris producitur, quo tempore ac modo ei libuit qui producebatur. Ac quidem temporis ea epocha fuit, cum Constantinus Magnus imperii sceptrum suscepisset. Quod vero ad modum atinet, videamus quonam jam modo, ac quorum opera sit manifestatum, primamque hanc inventionem nactum sit.

Duo quidam monachi ex Oriente profecti Hierosolymam veniunt, studio visendi dominicum sepulcrum ac sacra illic loca omnia lustrandi. Alteri eorum apparens divinus Præcursor : *Ad Herodis regis, inquit, domum ambo profecti, caput meum tollite, quod illic loci sub terra conditum est.* Illo fratri visionem narrant, ipsoque et fidem abnuente, ac cum uterque quo jussi erant adire cunctarentur, iterum utrique se Joannes sistens eadem jubet, acuitque affectum. Illi continuo profecti ac pleni fiducia (quippe queis visus ipse Præcursor iter expediret), locum statim effodiunt, ac caput educunt, quod velut lucis fulgore rutilaret, suavissimique odoris fragrantiam ac nullis verbis explicabilem spiraret. Missoque in sacculum cilicinum capite (ita puto visum Baptistæ, quippe qui ipse pilis cameli corpus contegeret), inde recedebant. Dum autem iter habent, figulus quidam in illos incurrit, homo extrema conflictans egestate sommeque afflictis rebus. Iis itaque cum occurrisset, utque assolet, viæ illis socius accessisset, sarcinæ quoque socius existit, jussus ab eis portare sacculum. Stulti homines ac leves qui bonum suum ac thesaurum alteri tribuerint. Ac quidem gestabat pauper, cum cimelium ipsi creditum illi ignotum esset ; nec enim monachi indicaverant. Divinus autem Præcursor illi apparens, cum et oppido eidem commodum visum esset ut illi munus cederet, tum docet quid occultum gestet, tum cum illo fugere jubet. Ille clam comitibus ocus fugit tantum secum exportans thesaurum ; cui ille deinceps innumera bona peperit ; divitiis polleat, ac faustis utenti rebus, cunctisque aliis prospere ei cedentibus. Quia vero humanis jam excessurus erat, sorori suæ munus tuto in arcula positum contradit, monetque ne prius arca educat, quam ille nuntiet vitæ exitum : revera enim magnum quid istud esse, quodque magna sit præbiturum. « Nam

θεῖον οἰκονομήσαντος κήρυκος, ἵνα μὴ τῷ ῥαδίῳ τῆς κτήσεως, ῥάδιαν καὶ τὴν ἀποβολὴν ἔχομεν, καὶ τὸν πόθον εὐκαταφρόνητον. Ἄλλως τε καὶ τῆς εἰδωλολατρίας ἐπικραύσης, ἣν οἱ ἀμφὶ Διοκλητιανὸν καὶ Μαξιμιανὸν ἤγειραν, οὐκ εἶθε τοῖς ἀτίμοις φανερούσθαι τὸ τίμιον, ὡς ἂν μὴ τοῖς κυσί δοθεῖν τὸ ἅγιον, καὶ τοῖς χείροις βεβῆαι τὸ παντὸς μαργαρίτου λαμπρότερον· διὰ ταῦτα γούνη ἢ ἰσρὰ κεφαλῆ, ὡς ἱμοὶ δοκεῖ, κρυπτομένη ἐτύχασα, λαθάνουσα τοὺς πολλοὺς, καὶ οὐχ ἑαυτὴν διεκφαίνουσα. Εἰ δὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον ἀπορρήτοτερον ἐκρύπτετο, καὶ τῆς εὗρεσιν ἀνεβῆλετο, εἶδουν ἂν οἱ τὰ μείζω θιώμινοι, καὶ τοῖς ὑψηλοτέρους ἐπιδατεύοντες.

Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν εἶδει καὶ φανεροῦσθαι ταύτην, καὶ τῷ τῆς γῆς κρυπτήρων ἀνακαλύπτεσθαι, τότε καὶ φανεροῦται, καὶ κρυπτομένη ἀνακαλύπτεται· καθ' ὃν ἄρα καὶ χρόνον καὶ τρόπον ὁ ταύτην φανερώσας εὐδόκησε· καὶ χρένος μὲν, ὅτι τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ὁ μέγας ἀνεῖληφεν. Ἰδόμεν δὲ καὶ τίνα αὐτὴ τὸν τρόπον, καὶ πῶς ἦδη καὶ παρὰ τινων εἰς φανέρωσιν τε ἦκει, καὶ πρώτην ταύτην ἀνευρίσκει τὴν εὗρεσιν.

Μεναχοὶ τινες δύο, τῆς ἐώας ὀρμώμενοι, καὶ πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα ἀφικνούμενοι, ἐφ' ᾧ τὸν τόπον τοῦ δεσπότου ἰδεῖν, καὶ τὰ ἐκεῖσε ἅπαντα ἱστορῆσαι, τούτων ἐνὶ ὁ θεῖος ἐπιφανεῖς Πρόδρομος, « Πρὸς τὴν Ἡρώδου, φασὶ, τοῦ βασιλέως ἀμφοτέροι οἰκασιν ἀπίοντες, τὴν ἐμὴν ἐκεῖσε κειμένην ὑπὸ γῆν ἀνέλιθε κεφαλὴν » ὡς δ' ὁ τὴν ὀπτασίαν ἰδὼν τῷ πῆλας ταύτην ἐμύνησεν, ὁ δ' ἦν ἐπιδοιάζων, καὶ ἀμρότεροι πρὸς τὴν ἀφίξιν διαμειλλόντες, αὐτῆς ἀμφοτέροις ἐπίστη τὰ αὐτὰ δηλῶν καὶ τὴν ὁρμὴν παραθίγων. Οἱ καὶ παραχρῆμα τὸν τόπον καταλαβόντες, καὶ θάρσους ὑποπλησθέντες· εἶχον γὰρ τὸν ἐπιφανέντα τὴν τρίβον αὐτοῖς ὀμαλίζοντα· ἀνορύττουσι τε τὸν τόπον εὐθὺς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναφέρουσι, φῶς οἷον καὶ διαγύγισαν ἀναλάμπουσαν, καὶ εὐωδίας ἀναπέμπουσαν ἄρρητον. Οἱ δὲ καὶ τοῖς ἐκ τριχῶν καμήλων μαρσίποις ἐνθιζέμενοι, δοξάν ἄμια τούτο τῷ Βαπτιστῇ, ἅτε καὶ αὐτῷ θρεῖν καμήλου σκεπομένην τὸ σῶμα, ἐκείθεν οὗτοι ἀνίστηεν ὡς Ὀδοιποροῦσι δὲ αὐτοῖς, κεραμεὺς τις κατὰ τὴν ὁδὸν ἐτυγχάνει. ὅς καὶ πένια ἰσχάτη συνέζη, καὶ ἀπορία συνελπίτο. Τούτοις αὐτὸς συνακτίσας, καὶ ὁδοῦ, οἷα εἶδος, κοινωνήσας, κοινωνὸς γίνεται καὶ τοῦ ἐπιφερομένου μαρσίπου, βαστάζειν παρ' αὐτῶν προτραπείας. Εὐήθεις οὗτοι καὶ κούφοι, σφέτερον ἀγαθὸν ἐτέρῳ ἀπαιτούμενοι. Καὶ ὁ μὲν πένης ἐθάσταξε μὴ εἶδῶς τὸ κειμένον· οὐδὲ γὰρ ἐγνώρισαν τούτο ἐκεῖνοι. Ὁ δὲ θεῖος Πρόδρομος τούτῳ ἐπιφανεῖς, ἐπεὶ καὶ λυσίτελες ἔργου τούτου γενέσθαι τὸ δῶρον, τὸ τε λαθάνον γνωρίζει, καὶ ἀποδράναι σὺν τούτῳ προστάττει· ἴς καὶ λαθῶν τοὺς συνοδοιπόρους, θάττον ἀποδιδράσκει, θησαυρὸν ταλικούτου ἐπιφερόμενος· ᾧ καὶ ἀπὸ τοῦδε μυρία ἀπέρρει τὰ ἀγαθὰ, πλοῦτος καὶ εὐπραγία κομῶντι, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις εὐθουνομένῳ. Ἐπεὶ δ' ἔμελλεν οὗτος τὸν βίον ἀπολιμπάνειν, τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ ἐγχειρίζει τὸ δῶρον, κιωτικῶ τούτο ἀσφαλίσίμους· ἢ καὶ παρεγγυάται, μὴ πρότερον τῷ κιωτικῶ ἐξαγαγεῖν, πρὶν ἂν ἐκείνος μνησῆαι τὴν ἔξοδον· μέγα γὰρ ὄντως τὸ χρῆμα, καὶ μεγάλων παρεκτικῶν· ἐπεὶ καὶ ἡμῖν, φησὶ, μέγιστον πρὸξέξινσεν ἀγαθὰ, καὶ ἂ μὴ εὐ εἰπεῖν ῥάδιον ὢν ὅσον οὐπω μεθίξεις καὶ αὐτὰ, τιμοῦσα τούτο καὶ περιέπουσα· ὁ καὶ μετὰ σὲ πιστῶ τῆς παρ-

e nobis, inquit, magna attulit bona, ut nec dicendo quis facile ea assequi possit. Eorum et ipsa statim particeps efficieris, modo pignori honorem habeas, ac illud colas : sed et illud, cum humanis eris migratura, alicui fidelium deposito trades, honestisque moribus charo ex testamento relinques. » Ubi hæc sorori in mandatis dedisset, e vita migravit, illaque, ut par est, impense læta pro munere, ex animo in illud affecta, perindeque ac frater coleret, multis et ipsa ex illo beneficiis aucta fuit. Quia vero illi quoque ad occasum vita vergebat, sociis thesaurum deposito consignat, cauteque servandum multis admonet ac rogat.

Cum vero multi deinceps alii aliis succedanei pignus obtinuissent, exque aliis in alios depositum transisset, ad extremum in monachi cujusdam manus devenit. Eustathius illi nomen ; sensus vero nihil in fide sanus, etsi alios error illius latuerat. Is quoque gratiam cauponans, tum creditum pignus celabat, tum cum eo, quam opinionem (Arianus scilicet homo) colebat. At ubi Emeseni, unde etiam oriundus erat, viri mores fidenique tandem agnovissent, ac cum urbe pulsuri essent, rogabat ille vel unius diei inducias, tumque ejicerent. Erat hæc maligna plenaque vafritie strues. Quippe sacrum caput in spelunca quadam deposuerat, inque hydriam conjecerat, crusta lapidea ad os posita, ac arena ei ingesta : eamque ob rem temporis moras illas captabat, quo inde pignus auferret, suique illud juris demens homo efficeret. Enimvero Emeseni, ne vel momento passi consistere, protinus ablegarunt, cum plane vir divinus impetum illis acueret utque bonum incunctanter præstarent, impelleret. Succedunt deinceps in spelunca viri monachi, atque optimum vitæ consecrantes genus ; qui quidem locum colerent, occultum tamen in eo pignus, thesaurum illum affluentissimum haudquaquam scirent. Inque hunc modum absoluta est prima inventio ipsa hac die circiter Februarii vicesima quarta peracta, ut est conjectura.

Quia vero, ut aiunt, iterum quoque pignus contigit occultari, cum nempe designatus modo Eustathius pravitate animi struem fecisset, operæ pretium est dicanius quo jam modo, quoniam tempore, quorum opera venerandum caput secunda quoque vice inventum sit, quo liceat et ad tertiam, cujus nobis gratia oratio instituta est, inventionem transire.

Marcellus quidam vita clarus, moribus religiosus, qui et monasterii ad speluncam sibi præpositum agebat, nocte quadam medix hebdomadæ jejuniorum, somnium ejuscemodi videt, visionemque fratribus narravit qui sub eo merebantur, hoc fere verborum tenore : « Videbantur mihi, inquit, monasterii fores omnes apertæ, per quas fluvius quidam magno aquarum strepitu impetuque transibat. » Ea re in stuporem actus, visionem secum ille versabat, nesciens quid conjiceret, quoque visum illud spectaret. Ac sane, inquit, cum me ita haberem, statim vox quædam ab alto ferebatur, tremendum quemdam ac magnum sonitum habens. Tum etiam concen-

Α καταθήτη, και ειδητι τα καλα καλω; διατιθεσθαι. Ταυτα ουτως επισκηψας τη αδελφῃ, απαίρει του βίου · η δ' ως ειπὸς περιχαρὴς γενομένη τῷ δῶρι, εταεργῆ τε ἐκθύμω; · και ἴσα ἐτίμα τῷ ἀδελφῷ, πολλῆς και ταῖς (sic) ἀπ' αὐτοῦ χάριτος ἡσθομένη. Ἐπει δὲ και αὐτὴ πρὸς δυσμάς ἦκε του βίου, τοῖς συνοῦσι τὸν θησαυρὸν παρακατατίθεισι, πολλὰ περὶ τῆς αὐτοῦ φυλακῆς ἀσφαλισαμένη.

Β Βολλῶν δὲ τι ἀπ' ἐκινου διαδεξαμένων τὸ δῶρον, και ἄλλοτε εις ἄλλους μεταχωρῆσαν, τελευταῖον πρὸς τινα μονάζοντα κατατῆ, Εὐσταθίου μὲν καλοῦμενον, φρόνημα δὲ οὐκ ὀρθὸν ἔχοντα, ει και τοὺς ἄλλους ἐλάνθανεν. Ὅ; γε και τὴν χάριν καπιλεύων, τὸ τε ἐμπιστευθὲν κειμήλιον ἔκρυπτε, και σὺν τούτῳ, ὁ περιεῖπε δόγμα ἄρειανίζων γὰρ ἦν · ἐπει δ' ἔργωσαν τούτων οἱ Ἐμεσηνοὶ ἀρ' ὧν και ὄφρατο, και τῆς πῶλεως ἀπικαύενε ἐμελλον, λιπαρεῖ τούτους μείναι ἡμέραν, εἰτ' ἐκβαλεῖν κακούργω; τούτ' ἀπολογισάμενος ἔτυχε γὰρ πρὸς τινι σπηλαίῳ τὴν κεφαλὴν καταθεῖς, ἐν ὑδρία ταύτην βαλὼν, και πλάκα λιθίνην ἀνωθεν περιθεῖς, και ἄμμον ἐπαυησάμενος ὅ; κατὰ ταῦτα ἐζητεῖ καιρὸν, ὡς ἀν' ἐκείθεν τὸ δῶρον ἀφύλακτο, και ἑαυτοῦ ὁ ἄφρων ποιήσοιτο. Ἄλλ' οὐ μὲν οὖν εἴσαν τούτο Ἐμεσηνοὶ μείναι και πρὸς βραχύ· ἄλλ' ὁ θάττον ἀπάλανον, του θείου πάντως ἀνδρῆ; τὴν ὁρμὴν ἀντοῖς παραθῆξαντος, και δρᾶσαι τὸ καλὸν ἀμελεῖται ἐπιστρέψαντος · τὸ δὲ γε σπηλαῖον διαδέχονται μετὰ ταῦτο ἄνδρες μονασταῖ, και β' ὄν ἄριστον μετιόντες · οἰκοῦντες μὲν τούτο, οὐκ ειδοτες δὲ ὁ τῷ σπηλαίῳ ἐγκέκρυκται ἡθσαυρῆ; πολύχου; και πάμπορος. Και περὰ μὲν τούτο τῆς πρώτης εὐρέσεως, κατὰ τὸν εἰκαστικόν, ὡς ὅστιν ἰδεῖν, του φεβρουαρίου γενημένως.

Γ Ἐπει δὲ, ὡς ὁ λόγος, και κρυθῆναι τὸ τιμὸν αὐθῆ; συνῆθη, του δηλωθέντος Εὐσταθίου σκαιότητι γνώμης δρᾶσαντος τὸ σκαιόθημα, ειπὸς ἄρα τὸν λόγον ειπεῖν, πῶς ἦδη, και πῶτα, και παρὰ τίνων και τὴν δευτέραν ἢ πάντιμος ἔσχεν εἴρησιν κεφαλῆ· ὡς ἀν' ἐξῆ; τούτῳ και πρὸς τρίτην χωρῆσαι, δι' ἣν και τὴν ἐγχειρησιν ἐνεστήσατο.

Μάρκελλός τις τὸν βίον ἐπιφανῆς, τὸν τρόπον θεωρηλῆ; ὅ; και μονῆ; τῆ; κατὰ σπηλαῖον καθηγέτο, κατὰ τινα νύκτα τῆ; μίσσης ἐβδομάδου; τῶν νηστειῶν, ὄναρ τοιοῦτον ὄρα· ὅ; και τὸ ὄραθην τοῖς ὑπ' αὐτὴν διεγῆστατο οὐτως ἐπὶ πρὸς λέξιν διεξῆλθον · εἰ τῆ; μονῆ; μοι ἄπασαι, φησί, θύραι, ἀνεωρῆναι εἶναι ἰδοῦν. Ἀφ' ὧν και ποταμός τις διέηι, πολλῶ τῷ ροίῳ ἐλκόμενος. Ἡ Ἐφ' ἧ; και γενομένος ἐνεός, καθ' ἑαυτὸν τὸ ὄραθην ἔστρεφ', μὴ τι και συμβαλεῖν ἔχων, πρὸς ὅτι τὸ ὄραμα φέροι. « Καὶ δὴ μοι οὕτως ἔχοντι, και φωνῆ; τις εὐθὺ; κατεφίρετο ἄνωθεν, ἐκπληκτὸν τινα και μεγάλῃν ἔχουσα τὴν ἠχὴν. Μεθ' ἧ; ἄρα και μέλος ἡδὺ ψαλλόντων ἠκούετο · τάγμα δ' ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ ἦσαν οἱ ψάλλοντες · εἶχε δὲ τοιάνδε τὴν δόλωσιν ἢ φωνά, — Ἰδοῦ ὁ μίγας Ἰωάννης ὁ του Χριστου Βαπτιστῆ; ἀναδεικνυται. — Ἄμα δὲ τῇ φωνῇ και τῶν ταγμάτων ἕκαστον διὰ τῶν ἀνατολικῶν εἰσῆιε θυρῶν.

Ἦ; δ' ἐπὶ τοῖς ὄραθῆσιν ἐξῆστηκός ἦμην, ὑπερειδῶ ἔμμαντὸν πρὸς τινα κλίματα τῶν ἐκεί, ἔνθα μοι και δύο καθωρῶθησαν πάλιν ἀλλὰ · ἢ μὲν πρὸς ἀνατολά; ἢ δ' ἐπὶ καθωρῶθῆρας τετραμῖναι. Ὦν μεταξῶ; και ναὸ; εἰσῆκει περικαλλῆ; ἐν ᾧ καθ' ἕκαστον εἰσιῶν τῶν ταγμάτων εὐλαβῶ; τὴν προσκύνησιν ἀπιδίδου · μεθ' ὧν και ἕτεροι δύο, τὸ εἶδος ἐξαίσιου παραντοῖκα φανέντες, τοιαῦ; μοι και οὐ

nere defungebantur, in classes seorsim distributi erant. Hic sensus vocis erat : *Ecce magnus Joannes Christi Baptistae ostenditur*. Quæ eam mittebant vocem classes singulæ, per orientalem portam intrabant.

Cum autem ego ex iis quæ apparuerant in stupore actus, eisdem scalæ illi positæ inniterer, duorum atria aspecto : alterum ad orientem, alterum ad meridiem exporrectum erat. Medium consistebat templum pulcherrimum, in quod singulatiim ingressa agmina reverenter adorationem præstabant. Tum quoque alii duo præstanti specie mihi statim facti conspicui, in hæc verba clamabant : *En tibi et magnus Joannes in templo, quem et vide et crede*. Quem etiam multo fulgore splendentem aspexi. Is ingredientium classes, subridentibus aspectabat oculis, singulique ordine benedictionis munus impendebat. Ubi illæ benedictiones impertitæ fuissent, sinemque earum res habuissent, ipse quoque ab eo benedictione donandus accessi. Ac vero ad pedes illi accidi, totus trepidus ac pavens. At ille statim erigit, ac fiducia implens ad tremendi oris osculum benigne admittit. Deinde etiam vas melle plenum sinu proferens, mihi in manus tradidit, jubetque accipiam. Mox ac accepi, inde exhibam; ac velut viæ duces agebam. Tum ille nulla mora post me sequebatur, simulque ambo in monasterium sumus ingressi. Illi comites erant, et quas videram classes, apud quas etiam igneam quamdam columnam illis prælucentem aspexi. Hinc majori percussus metu, ex turbatione somnum excussi. Ejusmodi fuit quod mihi in somnium accidit, longum illud, ac longam habens expositionem, non minus tremendum quam verum, siquidem utraque in eo ratio existit. Interim ego dubius hærens subditis jubeo, ut consuetum precum pensum unusquisque duplum exsolvant. In his unus illorum Isacius, nomine, dum adhuc psallit, inque Deum tollit oculos, ante speluncam ignem ardentem, intraque templi fores invadentem cernit. Visum ille confestium ostendit. Ego tacere jubens, quippe qui ex superiori visione ante rei sensum acceperam, metu eum liberum feci. Videbatur enim mihi fuisse perterritus. Postquam autem alii quinque dies transissent, alia iterum mihi visio obtigit.

Nam manus quedam noctu apparens, dextrum mihi percussit femur; ex qua etiam vox resonabat in hæc verba clamans : *Surge; ecce vobis dono concessus sum. Porro etiam stella occurrit, quæ loci index erit*. Tum ego statim surrexi, simulque stella præibat, donec veniens stetit supra locum ubi spelunca erat, in quo et concha contigua exstabat, sub qua defossum sacrum pignus fuit. Cum itaque perspicuum adeo signum aspexissem, in genua procumbens, multisque supplicans illi, qui se mihi conspicuum fecerat, locum ligone fodere cœpi. Tum alta attingens, ac arenam quamdam affusam offendens, postquam etiam erat tegula, tum crusta lapidea, sub ea pretiosissimum pignus inveni, hydria quadam opertum, inque illa reconditum. Ea re animo lætus effectus, iterum statim locum ocului, nihil inde extrahens, hactenusque quod visum fuerat, nulli aperiens.

τοι ἐξῶν. — Ἰδοὺ σοι καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ἐν τῷ ναῷ, ἐν καὶ ὄρα, καὶ πιστεῦε. — Ὁν καὶ εἰσατάμην πολλῆ τῆ αἴγλη ἐναπολάμποντα. Ὅς δὴ καὶ τὰ εἰσιόντα τάγματα μεδιῶσι προσέβλεπον ὀφθαλμοῖς, κατὰ τάξιν εὐλογῶν ἕκαστον. Ὡς δ' ἐκείνα τὴν εὐλογίαν εἴληφε, καὶ πέρας εἶχε τὸ κατ' αὐτούς, ἀπήειν καὶ αὐτὸς εὐλογίαν τὴν παρὰ τοῦδε ληψόμενος. καὶ δὴ τοῖς αὐτοῦ προσπίπτω ποσὶ, σύντρομος ὢν καὶ περιδεὴς ὁλος· ὅς με καὶ ἀνεγείρει θάττων, καὶ θάρσους ἐμπίπλησι, δούς μοι ἐπὶ στόμα καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ φρικτοῦ ἐκείνου φιλήματος. Εἶτα καὶ ἄγγελος τι πλήρες μέλιτος τοῦ κολποῦ ἐκβαλὼν τῇ ἐμῇ χειρὶ ἐντίθησι. — Δάδε, φάμενος, τοῦτο. — Ἐγὼ δὲ ἅμα ἐκείνο εἶλον, καὶ ἅμα ἐκείθεν ἐξ. εἰν, προηγούμενος ὡσανεὶ τῆς ὁδοῦ. Εἶτα καὶ αὐτὸς ἐπορεύετο εὐθύς μετ' ἐμὲ, καὶ συνεισημίεμεν ἅμω παρὸς τὴν μονὴν· ἐπετόμενα ἐκείνω καὶ ἡ εὐράκα τάγματα, παρ' οἷς εἰσατάμην καὶ στύλον τῆνα πύρινον ἐπιδάμποντα ἔμπροσθεν. Ἐνθεν τοι καὶ μίξισον φόβῳ ληφθεὶς, τεταραγμένος τοῦ ὕπνου ἰνόθηρα*. καὶ ὁ μὲν ὄνειρός μοι τοιαῦδε μακρὸς ὢν, καὶ μακρὰν ἔχων τὴν δήλωσιν, καὶ φρικτὸς πλὴν ἡ ἀληθὴς ὅτι περὶ αὐτῶν καὶ ἀμφοτέρω. Ἐγὼ δὲ τὸ τοῦδε [F. leg. τοιοῦδε] ἀγωνία περιπεσῶν, τοῖς ὑπ' ἐμὲ παρκλησόμενοι μοναχοῖς, διχῶς ἕκαστον τὴν συνήθη τελῆσαι εὐχὴν. καὶ τις αὐτῶν Ἰσακίος τοῦνομα ἐτι ψάλλων, καὶ θεῶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αἴρων, ὄρα πρὸ τοῦ σπηλαίου καίόμενον πῦρ, καὶ ἔνδον τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ εἰσιόν· ὅς μοι καὶ τὸ ὄραθιν παραυτικά εἰδείεν· ἐγὼ δ' ἡσυχάζειν τοῦτον εἰπὼν, ἄτε καὶ τὸ πρῶτω προσηθημένος ἐκ τῆς πρὸ μικρῷ ὕψους, τοῦ δίους τῶς ἀπὸ πλάξας· εἶπαι γὰρ μοι δεδιεμκτώσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἐμέρας πέντε διασπρόγασαι, εἶτέρα πάλιν ὄψις ἐπέσκηψε.

Χεὶρ γὰρ τις κατὰ νύκτα ἐπεραιεῖτα τὸν δεξιὸν μοι κλίπτει μέρων. Ἦς καὶ φωνὴ ἀπηχεῖτο. Ἀνάστα, βῶσα, ἰδοὺ ἐδωρήθην ὑμῖν. Εὐρήσεις δὲ καὶ ἀστέρα τὸν τόπον ὑποδεικνύντά σοι· ὅς καὶ παρεθῆ ἀνάστην, καὶ ἅμα καὶ ὁ ἀστήρ προηγιέτό μου τῆς ὁδοῦ, ἕως ἐλθῶν ἔστα ἐπάνω τοῦ τόπου, ἐνθα τὸ σπηλαῖον ἦν, ἐν ᾧ κόγχη ἐτύχχανε προσεχῆς, ἐκείσε τῆς κεφαλῆς κατορυγμένης. Ὡς οὖν ἰναργῆς τοῦτο σημεῖον εἰσατάμην, κλίνας τὰ γόνατά, καὶ πολλὰ τὸν φανέντα μὲ ἐκετεύσας, τὸν τόπον ἠρξάμην ὀρύττειω, ὀργάνω χρῆσάμενος πρὸς τὸ ὄρυγμα. καὶ τοῦ βάθους ἀψάμενος, καὶ ἅμω τινὰ κατακεχυμένην ἐνῶν, μεθ' ἧν καὶ κέραμον, εἶτα πλάκα λείων, ὑποκάτωθεν ταύτης τὸ πολύτιμον πτῆμα εὐρίσκω, ὕδριχ τινὶ κατακαλυπτόμενον, καὶ εἰσω περιχόμενον· ἐφ' ᾧ καὶ εὐθυμος γεγὼνός πάλιν ὡς εἶχον [F. leg. εἰχός] τὸν τόπον ἐκάλυψα, μηδὲν

ἐκείθεν ἐξαγαγῶν, μήτ' ἐκπορον τῶς ποιήσας τὸ ὄραθιν. Ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν παρῆθεν ἡμῖν καὶ ὁ ἄρχιμικροδίτης Γεννάδιος, ἀνήρ ἐκείνος πολλῆς ἡξωμένος τῆς χάριτος, ὅς καὶ τινὰ ὀπτασίαν καὶ αὐτῶς ἐώρακώς, τῇ πρὸ μικροῦ δὴ ταύτη καὶ ἡμετέρα συνάδουσαν, ἦν μοι καὶ πᾶσαν ἄνα μέρος ἐξέφηνη, τότε δὲ καὶ αὐτὸς ἀνεπίδαστως ἐκίεν, ἀνακαλύπτω, τὰ ὄραθέντα μοι ἕκαστα πρὸς λέξιν εἰπὼν, καὶ μηδὲν τοῦτο ἀποκρυψάμενος· ὅς ἡδονὴ καὶ ἐκπλήξει ληθθεὶς ἐντίβολαι δεῖξει αὐτῷ καὶ τὸ ὄρυγμα, καὶ τὸν τόπον· καὶ τοῦ ἄρα τὸ ἱερόν κειμήλιον ἀποτίθεται. καὶ δὴ καὶ δεικνύω αὐτῷ, ἄνδρα τοσοῦτον μὴ στερήσας τῆς θείας.

Ὡς οὖν ὑπ' ἀλλήλων δεισθημεν, λογισμοῖς ἐβαλίεμεν αὐθις, τί καὶ δέοι με πράξει σκοπῶν· ἔνθεν καὶ τοῦτο
* Sic. Forte legendum ἐγγύρορα EBIT.

Quia vero brevi post etiam Gennadius abbas ad nos accessit, vir utique ingentis gratiæ munus a Deo consecutus, qui et ipse visionem quamdam paulo superius relatæ visioni mihi factæ affinem conspexisset, quam et totam sigillatim mihi exposuit; tum et ego omni posita hæsitatione, quæ mihi ostensa essent illi aperui, singula ad verbum narrans, nihilque eum celans. Hinc ille gaudio ac stupore captus, ostendi sibi cum fossam rogabat, tum locum; ac quonam loco sacrum pignus esset positum. Ac sane etiam ostendo, nec tantum virum aspectu prohibeo.

Cum ergo ab invicem abjuncti essemus, cogitationum iterum salo jactabar, versans animo quid mihi esset faciendum. Hinc et istud ingens mihi visum oblatum, ut cum episcopo rem conferrem (nempe tum Uranius Emesenorum Ecclesiæ præerat), eumque ejus quod apparuerat cum adiutorem adhiberem, tum illius in ea re consiliis uterer. Quia vero non statim rem præstiti, sed molitionem cunctabar, huc illuc cogitationibus distrahentibus, ac cum ad alios referens, Cÿriacum nempe diaconum quosdamque alios, tum etiam inconsulti animi sensum accepi, ac quantum mihi dilatio peperit mali. Sero namque sabbati, dum consideo his qui aderant, ac quædam fabulator, derepente aliquis ad genua plagam infligit, totumque immotum, vix in solum incurvum reddit. Ea re conspecta, qui aderant, ac imprimis quem dixi Gennadium, in preces ac vota convertuntur, magnumque Præcursorem rogant, ut me casu liberet, pedesque uti prius sanos restituat. Noverant enim quo nomine sic mulctatus essem, esseque in causa rem a me neglectam ac cunctationem.

Cum vero statim emissio voto pedes ad iter comparatos recepissem, illis sociis festinem ad episcopum accedo, nullum huic ducens anteponendum negotium. Tum et illi visa omnia aperio, insomnium, visionem, speluncam, locum, defossam hydriam, demumque sacrum caput, cujus ratione isthæc omnia. Episcopus se statim ipse rei accingit, lætusque mandato obtemperat; atque adeo illucescente dominica, ad locum venit cum lampadibus, ac reverenter metuque extensa ad hydriam manu caput educit, tremendum videntibus spectaculum: hisque exceptis, incredibile aliis. Nam et pili adnati videbantur, efflabatur odor, ac indicibilis fulgor emicabat.

Quia vero episcopo comes presbyter, Malchus nomine, subdubius erat ac hæsitabat, num Præcursoris istud caput existeret, missa in illud audacius manu (quippe cum nequam ille bonis invidere solet), confestim et ipse incredulitatis decerpit fructum, arefacta dextera, ac urnæ hærenti cui eam admoverat. Ac sane ita mansisset, nisi qui aderant ad multas horas sanctum obsecrassent, ut eum curaret, qui obnoxius esset, eique reconciliaretur, qui dubius fuisset. Recepto inde Præcursoris capite (nempe Februarii 24, quo etiam die contigerat prima inventio), Uranius episcopus in sua hactenus pretiosum pignus deponit ecclesia; brevique post etiam templum Baptistæ excitans, cum ei plures operæ accessissent, illum unum transfert Emesenæ civitati. omnique alii civitati

ἔρμαιον κατεγράφη μοι, κοινωνήσαι τῷ πρῶτῳ τῷ πρῶτῳ. Οὐράνος δὲ οὗτος ἦν ὁ τῆς Ἐμεσσηνῶν ἐκκλησίας κατάρχων· κηκίον λαβεῖν καὶ συλλήπτορα τοῦ φανέντος, καὶ σύμβουλον. Ἐπεὶ δὲ οὐκ εὐθὺς τοῦτο ἐπραξάμεθα, ἀλλ' ἐνεδυσμένη τὴν ἐγχείρησιν, ὡς δὲ κἀκεῖσε στρεφόμενος, καὶ ἑτέροις τὰ κατὰ τὸ πρῶτον ἀνατιθέμενος, τῷ τε Κυριακῷ ἐβίωμ τῷ Δικόνῳ καὶ ἄλλοις τισί, τότε καὶ τῆς ἀβουλίας ἡρώδη, καὶ οὐ μοι κακοῦ ἡ ἀναβολὴ ἄτιος γέγονε· περὶ δεῖξιν γὰρ ὄψιαν σαββάτου τοῖς συνοῦσιν ἐπιζητούμενον μου καὶ τενα ὁμιλοῦντος, καταφέρει μού τις ἐξαπίνης πληγὴν ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ τίθησιν ὄλιν ἀκίνητον, τῇ ἰδέξει ὡς πρὸ σκευρότα· ὡς σὺν τοῦτο ἰωρακασίον παρόντες. καὶ μάλιστα Γεννάδιος ἐκείνος ὁ προβήθησθε μοι, τρέπουσιν ἑαυτοὺς εἰς εὐχὴν· καὶ τὸν μέγαν ἐκεῖνουσι Πρόδρομον, λύσαι μοι τὴν συμφορὰν, καὶ τοὺς πόδας μοι θεῖναι ἀρτίους ὡς ἐμπροσθεν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτου ἔνεκα τὴν πληγὴν ταύτην εἰσπραξάμεθα. καὶ ὅτι βραθυμία καὶ ἀλλοίσεις τούτου μοι πρῶτον.

Ἐπεὶ δὲ ἅμα τῇ εὐχῇ καὶ τοὺς πόδας εἶχον βαδίζοντας, ἀκινούμαι σπουδῇ πρὸς τὸν πρόδρομον σὺν ἐνέτοις, μὴ ἄλλο τι πρὸ τούτου θέμενος ἔργον, ὃ καὶ πάντα τὰ ὁραθέντα γνωρίσας, τὸν ὄνειρον, τὴν ἵπτασίαν, τὸ σήλαιον, τὸν τόπον, τὴν κειωσμένην ὑδρίαν· καὶ τέλος, τὴν ἱεράν κεφαλὴν δι' ἣν κἀκεῖνα, λαμβάνω εὐθὺς καὶ τοῦ πρῶτος αὐτοῦργῶν ὑπομυροῦντα σὺν εὐθυμῇ ἐπιτάγματι· ἔς καὶ κυριακῆς ἐπιφωσκούσης, ἐφίσταται μετὰ λαμπάδων τῷ τόπῳ· καὶ εὐλαβεία καὶ φόβῳ τὴν χεῖρα τῇ ὑδρίᾳ προτείνας, τὴν κεφαλὴν ἀναφέρει· θαῦμα οὖσαν τοῖς ὁρῶσι φριττόν, καὶ πλὴν τῶν ὁρώντων ἄπιστον· τριχες γὰρ ἰωρῶντο ταύτῃ προσπεφυκυῖαι· καὶ εὐδία τις καὶ αἰγὴ ἀπέλαμπεν ἄρρητος.

Ἐπεὶ δὲ ὁ σὺν τῇ ἐπισκόπῳ πρεσβύτερος, Μάλχος ἐκαλεῖτο οὗτος, ἀμφιδιάζων πως ἦν ἀμφιλόγων, εἰ τοῦ Προδρόμου αὐτὴ κἀρα τυγχάνει, ἐπιβάλλων ταύτῃ καὶ τὰς χεῖρας θραυτέρον· ἐπεὶ καὶ εἴωθεν ὁ κνηρὸς τοῖς καλοῖς ἐγκοτεῖν· παραχρῆμα οὗτος καὶ τῆς ἀπιστείας τρέπεται τὸν καρπὸν, τῆς χειρὸς αὐτῶ ἀποζηρανθεῖται, καὶ τῇ ὑδρίᾳ ἢ προσήγησε, προσλαθεῖσθαι· καὶ ἔμενεν ἂν οὕτως ἡ χεῖρ, εἰ μὴ τὸν ἅγιον πολλὰς ὥραις ἰδυσώπησαν οἱ παρόντες, δοῦναι τῷ σφαλίντῃ τὴν θεραπείαν, καὶ καταλαγῆναι τῷ ἀμειλοῦσάντι. Ὡς οὖν ὁ Πρόδρομος ἐβίωθεν τὴν κἀραν ἀνέλαθεν· ἡμέρα δὲ ἦν τμηκαῦτα εἰκάς τετάρτη τοῦ Φεβρουαρίου, καθ' ἣν καὶ ἡ πρώτη γέγονεν εὐρεσις· τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ τῆς, τὸ καλὸν τοῦτο χρῆμα ἐγκατατίθησι. Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ κατὰ τῶν βαπτιστῶν ἀνεγείρας, πολλῶν τῷ ἔργῳ συναραμμένων, ἐκείσε τὸ δῶρον μετακομίζει. Ἐμεσσηνῶν τῇ πόλει καὶ ἄλλῃ πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ, πλοῦτον ὕψλον καὶ ἀκίνωτον· καὶ ἤδη μὲν ἡ δευτέρη εὐρεσις, καὶ φανέρωσις, Οὐαλεντιανου· τότε καὶ Μαριανου τῶν τῆς βασιλείας σκῆπτρων ἐπιλημμένων· εἰκὸς δὲ ἡμᾶς καὶ τὴν ἐναγχοῦ καὶ τρίτην εἰπεῖν, ἥς ἔνεκα καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἐκδυλοτέρη καὶ γνώριμος.

Τῇ τῶν Ἐμεσσηνῶν οὖν, ὡς ἔφαμεν, πόλει τῆς ἱερᾶς κεφαλῆς ἐναποκειμένης, καὶ τοῖς ἔγγυθεν, καὶ τοῖς μακρῶν, καὶ τῆς ἀπανταχοῦ ἠκουσι πλουσίας τῆς χάριτος προκειμένης, ἔμεινε χρόνους ἐπὶ πολλοὺς ὁ θεσσαυρὸς ἀμτάθετος· ὃς γε εἰ καὶ τῷ τόπῳ περιωριστο, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ταῖς ἐνεργείαις δῶριστο, ἔφθονον τὴν χάριν ἁπλῶν, καὶ

ac regioni thesaurum uberein ac in exhaustum. Hac A tenus secunda inventio ac manifestatio tum facta, cum Valentinianus ac Marcianus imperii sceptrum tenerent. Operæ pretium vero ut et eam quæ nuper contigit, tertiamque enarremus, cujus et etiam causa instituta nobis oratio est, quæ et reliquis notior est atque illustrior.

Cum itaque sacrum caput Emesæ, ut diximus, repositum esset, atque iis qui e vicino quique procul ac undique venirent, uberrimum gratiæ munus prostaret, manserat thesaurus in annos plures ei loco addictus : ac quanquam eo circumscriptus erat, non tamen illius ambitu etiam virtutes aretabantur, sed copiose beneficia explicabat, et ut ad omnes pertingerent. Enimvero quæ Dei arcanæ rationes, incomprehensaque judicia ! Cum nempe Emesenam regionem ipsamque urbem Emesam barbarorum manibus expugnari siveret, ac eorum fieri ditionis, haud tamen æquum putavit ut et pretiosissimum caput penes illos, illisque addictum foret. Adeoque neque fuit, sed pii ejusdem honestique cultoris opera inde sumptum, alio tum transfertur ; Comaniam scilicet, exiguam urbem ac obscuram, quæ tamen eo pignore ditata illustrius evasit, ac reliquis clarior exinde fuit.

Quod vasculum thesaurum intus habebat ac continebat, urna quædam argentea aureis compacta laminis erat, quo nempe pretiosum pignus pretioso vasculo asservaretur. Cæterum plerique nesciebant, ac præcipue reginæ urbium cives, quo illud loco positum esset : tum quod translatio occulta ac sine arbitro facta fuisset ; tum quod nesciretur tempus quo illa contigisset. Neque enim quis palam, quantum nobis assequi licuit, eam rem tradidit. Itaque mansit Comanæ caput, ne ipsis, puto, incolis satis notum. Tum enim tempora, tum negotia alta rem ignorantia obtexerant : cum præsertim Iconomachi interim emersissent, quos tantum abest ut sanctorum reliquiis cultum adhiberent, ut etiam ubicunque illæ existare noscerentur, incendio eas traderent. Eam igitur ob rationem nulli dei necesse sacratissimum pignus conspicuum erat aut exploratum. Postquam autem rerum summa ad orthodoxos rediit, iterumque sceptrum fidelibus Augustis concedita sunt, ac Iconomachi impii cum sonitu perierunt, condignam scilicet ultionem nacti, tum sane etiam Præcursori ut caput suum manifestum faceret placuit ; stupendumque munus non huic illi civitati (exiguus nempe oppidis exiguisque terminis definitus), sed ut omnium maxime summeque regali, nempe Constantinopoli, traderet ; quo nempe et thesaurus inviolabilis servaretur, illaque ejus depositione honestaretur, ipsumque adeo sacrum munus, ut par est, splendoris aliquid ab ea mutaretur, quod nempe penes illam majores honores cultumque impensorem haberet. Tum namque Michael ac Theodora sceptrum susceperant, Ignatiusque Methodii successor, vir multis clarus virtutibus, Ecclesiam regebat. Sub his inclytis, etiam pretiosissimum pignus istud in reginam urbium infertur, tertiamque hanc ac postremam inventionem nanci-

εις πίντας διήκουσαν. Ἄλλα γὰρ οἱ τοῦ Θεοῦ ἀπαρόρητοι λόγοι, καὶ τῶν αὐτοῦ κριμάτων τὸ ἀκατάληπτον, χεῖρας βαρβάρων τοὺς ἐν Ἐμέσῃ τόπους καὶ αὐτὴν τὴν Ἐμεσῶν εἰλεῖν συγχωρήσαντος, οὐ δίκαιον ὁ ἀγαθὸς ἔκρινε, καὶ κάραν τὴν πάντιμον παρὰ τούτοις γενέσθαι ὄψον οὐδὲ γίνεται ἄλλα παρὰ τινι πιστῷ καὶ σπουδαίῳ περὶ τὰ καλὰ, ἐκείθεν αὐτὴ ληφθεῖσα, ἄλλαχού ᾗδῃ μετακομίζεται ἡ κόμανα δ' ἦν ἡ διεκείμενα τὸ δῶρον μικρὰ μὲν πόλις καὶ ἄσμος, ἐπίσημος δ' ἐνεύθεν γενόμενα, καὶ τῶν ἄλλων διαφανεστέρα.

Τὸ δ' ἔδος συνέχον καὶ κατέχον τὸν θησαυρὸν, σκευὴς τε ἀργύριον ἦν, χρυσοῖς πετάλοις ἐνημοσμένον, ὡς ἂν τὸ τίμιον περιστέλλοιτο. Πλὴν ἠγορεύετο τοῖς πολλοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς τῆν βασιλίδι ὀικοῦσιν, ὅπου τὸ δῶρον ἐναποτίθεται, τῷ τε ἀγνώστως τὴν μετέθεσιν γιγνηῖσθαι, καὶ τῷ ἀγορεύεσθαι τὸν χρόνον καθ' ὃν ἀπὸ Ἐμέσης πρὸς τὰ κόμανα μετατίθεται ὡς οὐδὲ σαφῶς τις, ὅσα γε αὐτοὶ συνίσμην, περὶ τούτου ἐγγώρισεν. Οὐνοῦν καὶ ἔμνε τοῖς κομάνοις ἡ κεφαλὴ, μηδὲ παρ' αὐτῶν δόπου τῶν προσείκων ἀσφαλῶς τάχα γνωρίζομεν ὡς οἱ τε γὰρ χρόνοι, καὶ τὰ πράγματα, πολλὰν τὴν ὄργην ἐμπροσθέντες ἡ μάλιστα μετὰ καὶ τῶν εἰκονομάχων ἀναπαύειν ὡς οὐχ ὅπως τὰ τῶν ἀγίων ἐσίβητο λείψανα ἄλλα καὶ περὶ ἐπιπράτο εἶ που δὴ καὶ γανίειν ἦν λοιπὸν καὶ τὸ παύειν τοῦτο χρῆμα μὴ παρ' ὀτουσοῦν θεώμενον, ἢ ἔκδηλον καθιστάμενον ἑπεί δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπαυλθε τὰ πράγματα, καὶ ὑπὸ βασιλεῦσι πιστοῖς τὰ σκῆπτρα, πάλιν μετακινήσθη, τῶν δυσσεβῶν εἰκονομάχων μετ' ἤχου ἀπολωλότων, καὶ ἄξιον τὴν εἰσπραξὴν εὐρηκότων, τότε δὴ καὶ ὁ Πρόδρομος τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν φανερώσας ἠδύκοισε καὶ δῶρον ταύτην ἀξιοθαύμαστον, οὐ τῆδε ἢ τῆδε τῇ πόλει δοῦναι ἔκρινε ἡ μικραῖς τισι ταύταις καὶ μικροῖς περιγραφομέναις ὀριοῖς, ἀλλὰ τῇ πασῶν μείζονι καὶ βασιλευσάτῃ τῇ Κωνσταντίνου φημί ὡς ἂν καὶ τὸν πλοῦτον διατηροῦν ἄστυον, καὶ σεμνύνοιο μὲν αὐτῇ τῇ καταθέσει, σεμνότερον δ' ὡς ἐκὸς καὶ τὸ δῶρον παρὰ ταύτης ἀποτελεῖτο, τῷ τε μείζονως τιμᾶσθαι, καὶ τῷ μείζονι ταῖς εὐφημίαις καταγεραίρωσθαι. Μικαὴλ γὰρ καὶ Θεοδώρα τῶν σκῆπτρων ταυκαῦτα ἐπιληρημένοι καὶ μετὰ Μεθόδιον Ἰγνάτιος τὴν ἐκκλησίαν ἄγειν πεπιστευμένοι, ἀνὴρ πολλὰς ἐνδιαπρίπων ταῖς χάρισιν ὑπὸ τούτων δὲ τῶν ἀοιδίωσιν, καὶ τὸ πολυτίμητον τοῦτο χρῆμα τῇ βασιλίδι ἀνακομίζεται καὶ τρίτην ταύτην, καὶ τελευταίαν εὐρίσκει τὴν εὐρίσκει. Ὁ δὲ τρίτος τοῖσδε τῆς ἀνευρίσκεισιν.

Κατὰ γὰρ μίαν τῶν νυκτῶν, τῷ κατὰ τὸν Θεοφῶρον τούτῳ καὶ ὁμωνύμῳ καὶ ὁμοτρόπῳ ἀρχιερεὶ Θεῷ τοὺς ὕμνος προσέροισι, θεία τις ἄνωθεν ὄψις ἐπέσκηψεν ὅτι κόμανα ἡ πόλις τὴν τίμιον κεφαλὴν διακατήχη, ἀργυρῶν σκευῶν ἐγκληρομήτην, καὶ ἱερῶν τόπων ἐναποθεθειμένη καὶ ὅτι, φησὶν, ἀνακομίσαι τῇ θυζοντιδὶ ταύτην προσήκει. Τοῦτο καὶ τῷ Προδρόμῳ δοκοῦν ὅς καὶ τὰ ὀσθέντα δὴλα καθίστασι καὶ τῷ βασιλεῖ ὡς καὶ ἀρφοτέρους πῶς ἂν εἰπὸς εὐθὺς περὶ τὸ πρῶτον διαθεῖσι, στέλλονται πρὸ τούτων εὐθὺς καὶ δι' τὸν θησαυρὸν ἀκλέμενοι. Οἱ καὶ τὸν τόπον καταλαβόντες, καὶ ἐνθα ἡ κεφαλὴ ἐναπέκειτο ἐπιστάντες, καθὰ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τούτοις ἐγγώρισεν, ἐντίμως ἐκείθεν ἀναλαμβάνουσι, καὶ τῇ βασιλίδι δῶρον ἀξιοθεῖν ἐναποτίθειν ἄλλα γὰρ

excitur. Porro adinventionis modus ejusmodi fait. Nocte quadam cum pontifex Theophoro illi cognominii moribusque affinis laudes Deo offerret, divina quædam coelitus visio illi obtigit (habere scilicet Comanani civitatem pretiosissimum caput, argentea urna inclusum, ac sacro loco conditum; operaque premium esse ut Bysantium transferretur; sic nempe etiam Præcursori visum). Qui et imperatori quæ visa fuerant declaravit. Ambobus igitur eam in rem bene animatis, mittuntur statim ab utroque qui thesaurum tollant. Nunc cum ad locum venissent, ac ubi caput depositum esset, quo eis pontifex indicio signarat, didicissent, reverenter inde extraxerunt. Enimvero nondum certo rei in urbem allato nuntio, imperator simul ac patriarcha, ac quotquot in aula proceres, quotquot clerici ac monachi, extra civitatem effusi cum suffultibus ac lampadibus obviani processerunt, multoque apparatus caput pompa deduxerunt; cui et oculos, et labia, et frontem, præque aliis pectora admoventur. Tum pontifex trepida manu sublato, palatino templo thesaurum infert, ac illic deponit: nempe die 25 mensis Maii. Hic enim celebritatis dies, festum scilicet tertie Inventionis seu Depositionis. Utrumque enim dicatur, quando et utriusque nomine una agitur solemnitas. Par enim erat ut Triadis cultor, ac qui aliis ejus perspicue detexisset mysterium, tribus quoque vicibus caput suum inveniendum proderet; ac neque ab eo deficeret numero, nec eum superaret; ut hac quoque ratione, uti aliis, primæ duci Triadi uniri posset, atque ejus numero honestari. Pretiosus namque numerus est, omnique, ut sic dicam, acceptione dignus. Etenim tria sunt quæ adoramus sic personis distincta, etsi natura unita sunt. Tres item partes circa animam dignoscuntur, quibus animal rationale incitatur ac agitur; tres quoque circa corpus dimensiones, quibus illud definitur, tres homini datæ leges, quibus componeretur: naturalis, scripta, ac gratiæ. Tribus animus contemplationibus desiderium subvehit, nempe naturali, intelligibili, ac ea quæ vim omnem intellectus excedit. Non enim habet quo ulterius extendatur, vel si perspicacissimus sit. Tres etiam in baptismo mersiones, quæ et Trinitatem figurant, ac obscure significant. Triplex Spiritus sancti in discipulos a Salvatore facta insufflatio, quibus illi copiosum gratiæ munus adepti sunt. Tres item rerum mutationes, quas terremotus vocant, quanquam altera harum nondum existit. Quid vero opus plura de ternario ac Triade dicere? Ut enim Trias fidei nostræ caput est, sic plane et ternarius inter numeros eximius est, cui et inventio hæc sacri pignoris connumeratur, ac qua honestatem ampliorem nacta est. Neque enim illa una est et singularis, quando etiam unum numerus imperfectus est ac carens quantitate; neque duplex, quod et binarius materiæ commixtus sit, a qua Joannes purus existit. Itaque ob eam causam triplex ea est, quod illi ternarius honori habeatur, ac charus sit, tanquam nimirum Triade honestatus ac ei connumeratus.

Α οὕτω ἐπιστάντες καὶ βασιλεὺς ἅμα καὶ πατριὰ χρεῖ, ὅσον περὶ τὰ βασίλεια, καὶ ὅσον ἐν ἱερῶσι καὶ μονάζουσι, τῆς πόλεως προεξήταν, μύροις καὶ λαμπάσι προὔπαντῶντες, καὶ σὺν πολλῇ δορυφορίᾳ τῇ νεφελῇ τῆν εἰσοδὸν εὐτρεπιζόντες· ἢ ὄμματα, καὶ χεῖλα, καὶ μέτωπα, καὶ πρὸ τοῦτων καρδίαις προσάψαντες, ταύτην χερσὶ φριττούσαις ὁ ἀρχιερεὺς ὑνολόμενος, τῶ ἐν βασιλείῳς ἐνκοφῆρει καὶ κάκει τὸν θησαυρὸν κατατίθεισι, πέμπτην ἄγοντος τότε καὶ εἰκάδα τοῦ Μαΐου μην'· αὕτη γὰρ καὶ τῆς πανηγύρεως ἡμέρα, καὶ ἑορτὴ δηλαδὴ τῆς τρίτης ἀνιυρέσιως, ἢ καὶ καταθέσιως· λεγιῶν γὰρ ἀμφότερα, ὅτι καὶ μία περὶ ἀμφότερα ἡ πανήγυρις. Ἔδει γὰρ τὸν τὴν Τριάδα τιμήσαντα, καὶ τοῖς ἄλλοις διαβρίδην ἐπηγνατὰ, τρεῖς καὶ αὐτὸν τῆς κεφαλῆς ἐμῶναι τῆν εὐρεσιν· καὶ μήτ' ἐλλεῖψαι, μήθ' ὑπερβῆναι τὴν ἀριθμὸν· ὡς ἂν ἔχοι κἄν τούτω ὡσπερ δὴ κἄν τοῖς ἄλλοις τῇ ἀρχιφώτῳ ἐνοῦσθαι τριάδι, καὶ ἀριθμῷ τῷ ἐκείνης σεμνύνεσθαι· τίμιος γὰρ ὁ ἀριθμὸς, καὶ τοῦ παντός, ὡς εἰπεῖν, ἄξιος· τρία γὰρ ἡμῖν τὰ προσκυνούμενα, ταῖς ὑποστάσεις οὕτω νοούμενα, κἄν τῇ φύσει συνῶνται· καὶ τρία περὶ τὴν ψυχὴν μέρη δύνωσται, ἐν οἷς καὶ τὸ λογικὸν ζῶον ἐξάγεται· τρεῖς καὶ περὶ τὸ σῶμα διαστάσεις, ἐν αἷς ἤθη καὶ περιγράφεται. Τρεῖς καὶ οἱ δοθέντες τούτω νόμοι πρὸς ἐπανόρθωσιν, φυσικὸς ἅμα καὶ γραπτὸς, καὶ ὁ τῆς χάριτος· ἐν τρισὶ θεωρίας καὶ ὁ νοῦς ἀνάγει τὴν ἔφισιν· ὁρατῇ, φημί, καὶ νοητῇ, καὶ τῇ ὑπὲρ τὴν νόησιν. Οὐδέ γὰρ ἔχει ἄλλο τι πρὸς ὁ ἑκταθῆ, κἄν διαβατικώτατος γίνεται. Τρεῖς καὶ αἱ ἐν τῷ βαπτίσματι ναυαδύσεις, οἱ καὶ τὴν Τριάδα τυπούσι, καὶ ὑπογράφουσι. Τρεῖ; καὶ αἱ τοῖς μαθηταῖς ἐμπνεύσεις τοῦ ἁγίου πνεύματος παρὰ τοῦ Σωτῆρος, ἐν αἷς καὶ διαψιλῇ τὴν χάριν προσεπισπάσαντο. Τρεῖς καὶ αἱ τῶν πραγμάτων μεταβολαὶ· σεισμοὶ οὕτω καλούμενοι, καὶ ἕτερος αὐτῶν οὕτω ἐπίσθησι. Καὶ τί δεῖ μοι πλείον' λέγειν περὶ τριῶν καὶ τριάδος. Ὡς γὰρ αὕτη τῆς πίστεως ἡμῶν τὸ κεφαλαῖον, οὕτω πάντως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὸ τρίτον ἐξαιρείσθαι, ὃ καὶ ἡ εὐρεσις συνηρίθμηται, καὶ ὃ σεμνοτέρα καθίσταται· οὐδὲ γὰρ μία αὕτη, ὅτι καὶ ὁ εἷς ἀριθμὸς, ἀτελής καὶ ἄποσος· οὐδὲ δευτέρα, ὅτι καὶ ὁ δευτερός τῇ ὕλη σύμμικτος, ἢ· αὐτὸς ἐκαθάρευσεν· οὐκοῦν διὰ τούτου τρίτη, ὅτι καὶ αὐτῷ τῆμον τὸ τρίτον καὶ περισπούδατον, ὡς τῇ Τριάδι τιμώμενον καὶ συναριθμούμενον.

Ἄλλ' ἐπεὶ σε, ὦ μακαριώτατε Προδρομε, τῆς Τριάδος ἐγγνωμεν καὶ λάτρην, καὶ πρεσβευτὴν ἄριστον, δι' ἣν καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνησαι, μὴ ἐλλείπη ταύτην ἡμῖν εὐμενῇ κλιστών· ὡς ἂν τὰ τε ἄλλα, καὶ τρίτον τὴν πρὸς ἐκείνην βαδίζοιμεν, πᾶν σκολιὸν διὰ σοῦ ἐκτρέπομενοι, καὶ πρὸς ὁδοῦς τῆς εὐθείας ἀπευθυνόμενοι· οἶδαμεν γὰρ τὴν περὶ ἡμᾶς σου καὶ στοργὴν καὶ διάθεσιν· καὶ πῶς καθ' ἐκάστην πλουσιαν ἐπιδαψιλεύῃ τὴν χάριν ἡμῖν, ποιήνης τῆς σῆς προϊστάμενος, καὶ τοῦε τῶ καὶ σὺ προσεδρεύοντας, μεγάλας ταῖς δωρεαῖς ἀμειβόμενος· ὧν καὶ εἴημεν ἀπολαύοντες, καὶ αὐτῶθεν δι' ἀποκόροντες Τριάδι τῇ ἁγίᾳ παρασταίημεν, καὶ τῷ ἐκείνης φωτὶ ἐλλαμβόμενοι, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὃ πᾶσα πρέπει τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἄμην.

Quia vero te, beatissime Præcursor, Trinitatis cultorem scimus optimumque præconem, ob quam etiam tibi cervix cæsa fuit, ne cesses eam nobis placabilem reddere; quo scilicet cum alia, tum semitam, quæ ad illam ducit incedamus, quidquid obliquum est tuis auspiciis vitantes, atque ad vias rectas directi. Nec enim tuus erga nos impensus amor ac affectio nos latet, utque quotidie uberem nobis impertias gratiam, qui nempe gregi tuo presideas, ac iis qui in templo tuo assidui sunt, magna munera largus remunerator impendas: quæ et nos utinam consequamur, hincque migrantes Triadi sanctæ sistamur, atque illius luce illustremur, in Christo Jesu Domino nostro, quem decet honor et adoratio cum ingenito Patre ac sanctissimo Spiritu, nunc et in sæcula sæculorum. Amen.

Sancti Patris nostri ac confessoris Theodori Studitæ A *Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ*
λαυδatio in tertiam inventionem venerandi capitia
sanctissimi Præcursoris.
Στουδίτου, ἐγκώμιον εἰς τὴν τρίτην εὐρεσιν τῆς τιμίας
κεφαλῆς τοῦ ἁγίου Προδρόμου.

(Ex c. d. ms. biblioth. reg. n. 273. Exstat item in duobus aliis codd. reg.)

Hodierna nos dies, auditores religiosissimi, Præcursoris memoriæ tertium nuntium afferens, in unum eogit. Siquidem enim casu invento thesauro universi gaudio concurrunt, remque desideratam videre quærunt; quam non festæ lucis jucunditatem merito exigat, quod modo Baptistæ summe venerandum caput, omnique auro ac pretiosis lapillis longe pretiosius Dei propensa voluntate proditum est, qui ad humani generis salutem cuncta disponit?

Exsultemus igitur in eo, atque lætemur, siquidem religiosæ mentis hominibus spiritualium munerum perceptio exsultatio est. Cantemus in lætitia; laudemus in gratiarum actione: alia hæc solemnitas, alia laudatio est. Natalitiorum festivitas ortus speciem præfert; quæ nempe spiritalem luciferum ita exhibeat, ut ex materno utero mundo mirificus oriatur: decollationis autem occasus; quæ scilicet divinum idem luminare sic repræsentet, ut totius spiritalis diei cursu expleto sub terram subeat, illicque in inferno positus Christi adventus prævious fulgores aspergat. Quam denique nunc diei agimus, abstrusius aliquid, nempe sempiternæ vitæ resurrectionem subindicet. Etenim ortus est ac velut iterum, sacratissimi ejus capitæ ostensione, ad vitam Præcursor reparatus. O rem miram! Non tulit terra ut in longiores annos hunc thesaurum in se detineret, nosque illius jactura afficeret; sed proprio quodam tempore velut novum quemdam ac inaturum fructum, suum fructum producit. Vidit itaque cælum sacrum caput, et lætatum est; aspexit humanum genus, inque laudes effusum est; sensum illius demones perceperunt, et disrupti sunt; sole splendidius enituit veritatis luce; luna fulgentius pietatis nitore: stellarum varietatem miraculorum exsuperat multitudine. Quæ enim quantave inde statim curationum omni fonte limpidius uberiusque fluenta promanarunt? Spiritus mox gratiam agri liliis omnibus fragrantius ac valentius perspiravit. Suavissimum odorem universus terrarum orbis olfecit ac exsultavit. Hauserunt omnes, exque eo quod quærebant ac quantum cupiebant, proque eo ac animis incitabantur, sibi rapuerunt. Uberrima enim gratia, ut quantum fidelis animi destinata voluntas abundaverit, tantum percipiatur. *Caput circuitus eorum* (nempe peccatorum), inquit David, *labor laborum ipsorum* (*Psal. cxxxix, 10*): nobis vero caput hoc laborum emersit solutio, morborum depulsio,

Τρίτην μῆνυμα τῆς τοῦ Προδρόμου μνήμης ἡ παρούσα
ἡμέρα φέρουσα, συγκαλεῖται ἡμᾶς, ὡ φιλόχρισται. Εἰ
γὰρ θησαυροῦ πως ἀπὸ συμβεβηκότος εὐρημίον, συν-
τρέχουσι πάντες ἄνθρωποι περιχαρῶς ζητούντες ἰδεῖν
τὸ ποδούμενον, πόσης οὐκ ἂν εἴη ἄξιον θυμηθεὺς παρηγί-
ρειας, τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ σεμινοτάτης χάρας, χρυσίου τε
παντὸς καὶ λίθων τιμίων παλυτελεστέρας, ἄρτι φανερω-
θείσης, εὐδοκίᾳ τοῦ πάντα πρὸς σωτηρίαν τοῦ γίνεσθαι
ἡμῶν οὐκονομουνοῦτος Θεοῦ.

Ἄγαλλιασώμεθα τοίνυν, καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῷ, εἴπερ
ἀγαλλίαμα τοῖς φιλοθείοις ἢ τῶν πνευματικῶν διαρρημάτων
ἀνάληψις ἄσωμεν ἐν εὐφροσύνῃ ὑμνήσωμεν ἐπ' εὐχαριστία·
ἄλλη πανήγυρις αὕτη, ἄλλη δοξολογία· ἡ μὲν γὰρ τῶν γενε-
σιῶν, ἀνατολῆ πως ὅκειν ἥτις τὸν νοητὸν εἰσφέρειν ἐκ τῶν
μητρῶν λαγῶν ἀνίσχοντα, θαυματοποιῦν τῷ κόσμῳ
δοξολογῶν ἢ δὲ τῆς ἀποτομῆς, ὅστις, ἥτις τὸν αὐτὸν
θεοφανῆ λαμπρῆρα τῆς νοητῆς ὁλης ἡμέρας ἡρόμεν δι-
αυύσαντα, ὑπὲρ γῆν γενέσθαι παρίστανει, κἀκίσει τοῖς ἐν
αἰῶνι τῷ φῶς τῆς παρουσίας Χριστοῦ προαγγάσαντα· ἡ
δὲ παρούσα, καὶ μυστικώτερον τι ὑπαικίτταται, τὴν τῆς
αἰῶνι ζωῆς ἀναβίωσιν· ἀνατίταται γὰρ, καὶ αἰὼν ἀνέβη
αὐθις, τῇ ἀναδείξει τῆς ἱερωτάτης αὐτοῦ κεφαλῆς. Ὡς τοῦ
θαύματος· οὐκ ἦνεγκεν ἡ γῆ ἐπὶ πολὺ τὸν κρυπτόμενον
τοῦτον θησαυρὸν ἐν αὐτῇ κατέχειν, καὶ ζημιῶν ἡμᾶς·
καὶρῷ δὲ τινὶ ἰδίῳ, ὡς περ τινὰ νεοθαλὴ κάρπον καὶ ὄριμον,
τῶν καρπῶν αὐτῆς ἀναδιδῶσιν· εἶδεν οὖν αὐτὴν ὁ οὐρανὸς
καὶ κατευφράθη· προσέβλεψε γένος ἀνθρώπων, καὶ κατε-
ευφήμησε. Δαίμονες αἰσθόμενοι, κατεβρόχθησαν· τοῦ
ἡλίου ὄφθη λαμπρότερα τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας· τῆς σι-
λήνης ἀκραϊφνεστέρᾳ, τῷ φέγγει τῆς εὐσεβείας· τῶν
ἀστέρων ποικιλωτέρᾳ, τῷ πληθεῖ τῶν θαυμάτων· ὅσα γὰρ
καὶ ἡλίκα ἐβλυσεν εὐθύς τὰ ρέθηρα τῶν ἰσσων ἀπάσης
κοήτης διευθέστερον τε καὶ ἀφρονώτερον· δίσπνευσεν αὐ-
τίκα τοῦ πνεύματος τὴν χάριν ὑπὲρ πάντα τὰ κρίνα τοῦ
ἄγρου εὐαθέστερον τε καὶ ἐβρώμενέστερον· ὡσφράθη ἡ
οἰκουμένη πᾶσα νοητῶς τῆς εὐνοίας, καὶ ἠγαλλίασατο.
Ἡρύσατο πᾶς τις, καὶ ἀπεσύλησεν ὡς περ ἐξήτει, καὶ ὅσων
ἐπόθει, καὶ πρὸς ὅπερ κατηπείγετο· ἡ γὰρ χάρις ἄφθο-
νος, τοσοῦτον μεταλαμβασομένη, ὅσων ἐν ἡ κρήσις
τοῦ πιστεύοντος πλεονάζεται. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κελεύματος
αὐτῶν, δηλαδὴ τῶν ἁμαρτωλῶν, ὡς φησὶν ὁ δαβὶδ· κό-
πος τῶν χειλέων αὐτῶν· Ἡμῖν δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ κόπων
ἰδέσθη λυτήριον, παθῶν ἀλεξήτηριον, δαιμόνων φαρμακ-
τήριον, πάσης θείας δωρεᾶς χορηγητήριον. Κεφαλὴ γὰρ
ἴσται τοῦ ἐν γαστρὶ τῆς στείρας σπαρτήσαντος ἐν ἐκκα-
λίσει. διὰ τὸν ἐν τῇ παρθενικῇ νηδίᾳ σπαρακούμενον υἱόν

dæmonum fuga, divini omnis muneris larga præbitio. Caput enim ejus est qui in sterilis utero in exsultatione gestivit, ob Dei Verbi in virginis utero incarnati præsentiam, de quo ait sacratissimus David : *Exibit homo, et cor altum; et exaltabitur Deus* (Psal. LXII, 8). Caput est illius qui adhuc ex utero Spiritu sancto repletus est; de quo magnus Zacharias ait : *Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis : præbis enim ante Dominum, parare vias ejus* (Luc. 1, 76). Caput illius est qui ad ipsius cunis usque ad ejus ostensionem ad Israel vitam in deserto instituit, de quo Isaias propheta ait : *Vox clamantis in deserto : Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus* (Isai. xl, 3). Caput illius est, qui prædicavit baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum; de quo Scriptura ita loquitur : *Ecce ego mitto angelum meum ante te* (Matth. III, 1).

Quid vero plura necesse loqui? Caput ejus est qui divinum verticem coötingere meruit, ad quem ait Dominus : *Sine modo; sic enim decet nos omnem justitiam implere* (Matth. III, 15). At quoniam modo mortalium illius prorsus beatissimum caput pro eo ac decet laudaverit? Quoniam vero terrigenarum lingua, quod satis sit, prorsus admirandam illud ac incorruptionis fulgoribus radians celebraverit?

At, o divinum ac sacrum caput, sincerissimorum ac purissimorum sensuum vasculum! suavis spiritus fragrantiae spiritale thuribulum! locupletissima penus divitum gratiae mirabilem! Laudo divine plexos crines tuos auro Ophir pretiosiores, sponsarum redimicula decore vincentes, super quos non ascendit vitiositatis novacula (peccati nimiram deceptio), uti olium super Samsonem furente in eum Dalila. Magnifice prædico sacram tuam Aaronisque præstantem barbaram (Psal. cxxxii, 2), ex qua sanitatis ros fidelium animis influebat, rore Hermon potior, qui descendit in montes Sion. Lucidos oculos tuos veneror, splendidissimas spiritus faeces, velut os lambæ oculis puriores, smaragdisque lapillis pretiosioribus pretiosiores. A Deo afflatas aures tuas, caelestibus vocibus comparata organa laudibus offero. Aptè læscæ Scripturæ vocibus in te worahiter utar. *Quam speciosæ sunt genæ tuæ, tanquam surluris* (Cant. 1, 9 et iv, 3), ut in Cantico habetur : *Sicut cortex mali punici genæ tuæ : sicut funiculus coccineus labia tuæ : sicut turris Libani nares tuæ, et eloquium tuum dulces ac decorum* (Cant. vii, 4 et iv, 3). Laudo dentium tuarum septum lactis candore nitentium, unde processit divine prædicationis sermo in fines usque orbis terrarum. Bemum lauro et argento niveum cellam tuam, quod caelestissimus ensis porvasit, ac ex quo vice sanguinis miraculorum fontes emanarunt.

Quid ais, Herodes? Ad te enim mihi nunc sermo convertendos. Quod quærebas obtinuisti? compos factus es ejus quod cupiebas? handquaquam. En tibi iterum quoque testis veritatis, coarguens ille gladius spiritus, liberrima pietatis lingua, vivit, nec mortua est; soluta, non vineta, quam sanguis Abel, advesum te clarius clamat : *Non licet tibi habere uxorem Philippi fratris tui* (Mar. vi, 18). Traducit tuum sce-

Α λόγον, περι οὐ φησιν ὁ θεὸς Δαβὶδ· Ἐξελίσσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα, καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός· κεφαλὴ ἔσται τοῦ ἔτι ἀπὸ κοιλίας πλησθέντος πνεύματος ἁγίου, περι οὐ φησιν ὁ μέγας Ζαχαρίας· Καὶ σὺ, παιδίον, προφῆτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ. κεφαλὴ ἔσται τοῦ ἐν ἐρήμῳ ἐξ αὐτῶν σαργάων διατηθέντος, μέχρις ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, περι οὐ φησιν ὁ Ἰσαίας προφῆτης· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. κεφαλὴ ἔσται τοῦ κηρύξαντος βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφραστον ἁμαρτιῶν· περι οὐ φησι τὸ ἱερὸν γράμμα, Ἐἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἀγγεῖόν μου ἔμπροσθέν σου.

Καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; κεφαλὴ ἔσται τοῦ καταξωθέντος ἐράψασθαι τῆς θείας κορυφῆς, πρὶς ὃν φησιν ὁ κύριος· Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ κρίπον ἡμεῖς ἔσται πληρώσει πᾶσαν δικαιοσύνην. καὶ πῶς ἂν τις βροτὸς αὐτῶν κατ' ἄξιον ἐπαινέσεια. τὴν ἀλομακάριστον; ποία δὲ γλώσσα γεγενεὺς ἀνυμνήσει ἱκανῶς, ὅλην δὲ ὅλου θαυμαστὴν οὐσαν, καὶ τὰς τῆς ἀφραστίας μαρμαρυγὰς ἀπαστρέπτουσαν;

Ἄλλὰ, ὦ θεῖα καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, χωρίον τῶν ἀκαθετήτων καὶ κ. θαρωκάτων ἀισθήσεων· ὑμμιατῆριον νεκρὸν τῆς εὐωδίας τοῦ πνεύματος· θησαυροφυλάκειον πολυτελὲς τῶν πισυτοποιῶν θαυμασίων τῆς χάρετος· ἐπαινώ σου τοὺς θεοπλόκους βοστρύχους, χρυσαίου τοῦ ἐκ Σουσίρ τιμωτέρους, ὀρμισκῶν τῶν νυμφικῶν εὐκρεπιστέρους, ἐφ' οἷς αἰκ ἀνέβη Ξυρίν τὸ τῆς καλίας, ἀπάτη τῆς ἀαρτίας, ὡς πρὶν ἐπὶ τοῦ Σαμψών, διὰ τῆς εὐστρέφους Δαλιλάδος. Μεγαλύνω σου τὸν ἱερὸν καὶ ὑπὲρ Ἁραῶν πόγων, ἐξ οὗ ἐρρήνη δρόσος ἱματικῆ; ὑπὲρ δρόσου Ἁραῶν τῶν κατιούσαν ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών, ἐν ταῖς τῶν πιστευόντων ψυχαῖς· γαλαίω σου τοὺς φωτεινοὺς ἰφθαλμοὺς, τοὺς διαυγῆς λύχνους τοῦ πνεύματος, ὡς καθαρωτέρους ἡμαρτιῶν περιστερῶς, καὶ ὡς τιμωφεστέρους σμακρόγδιον λίθων πολυτιμῶτων· δοξάζω σου τὰς θεοικεῖς ἀκούς, τὸ τῶν οὐρανίων φωνῶν ἀκροατήρια. Συγχρησόμεαι ἁρμυδίως ἐπὶ σοὶ τὰς τῆς γραφῆς εὐσπετικῶς ῥήμασι· Ἐπὶ ὠραϊκόθησαν σκεγῶμε σου ὡστὶ τρυφῶς, ὡ κατὰ τὸ Ἄσμα. Ἐς λέπυρον ῥοῶς μῆλόν σου. Ὡς σπεκτρίον πόσινον χαλῖλη σου· ὡς πύργου τοῦ Λεβάνου μνηστῆρῶς σου, καὶ ἡ λαλιά σου ἠδῆα καὶ ἴραια. Ἄνυμνῶ σου τὸ ἔρκος τῶν γεγαλακτισμέτων ἰδόντων, ἀφ' οὗ προήλθεν ὁ τοῦ θείου κηρύγματος λόγος, μέχρις ἐσχάτων τῆς οἰκουμένης. Τέλος, εἰνώ σου καὶ τὸν ἀργυροειδῆ τράχηλον, οὗ τὸ ξίφος διεπλασεν ὁ παλαμναῖος, καὶ ἐξ οὗ ἔβλυσεν ἀπὲρ αἵματος ὁ κροννὸς τῶν θουμάτων.

Τί φῆς, ὦ Ἡρόδῃ; πρὸς σε γὰρ μοι ἐπιστρεπτικός ὁ λόγος· ἔχεις ὁ ἐξήτερος; ἀπολαύεις σου τῆς ἐπιθυμίας; οὐδαμῶς. Ἰδοὺ σοὶ καὶ πάλιν ὁ κέρτυς τῆς ἀληθείας· ἡ ἐλεγκτικὴ μάχαιρα τοῦ πνεύματος; ἡ εὐπαρρησιώτος γλώττα τῆς εὐσεβείας, ζῆ, καὶ οὗ τῆσπικε· λείλυται, καὶ οὐ δίδεται· ἵπερ τὸ τοῦ Ἀβὶλ αἶμα βοῆ πρὸς σέ· Οὐκ ἔστι σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου· στηλιτεύει σου τὸ μῖσος, ἐπιωχεῖ σε βουλόμενος τῆς παρανόμου κίετης· ἐξελίσσεται ὀργῆς τῆς ἐπιεικείνης τῆ ἀθεμίτη· ἡσῆς; οὐδαμῶς. Ἐσωφρόνησ; οὐδαμῶς. Οὐκ ὑπῆκα; τῆς ἠδονῆς. Ὅλην σου τὴν ψυχὴν τίθουκα τῇ μακιάδι. Ἀντιδωρον πατριῶν προῖγαγες ἐπὶ πύκωσ.

lus, qui a nefario cubili cohibere velit; qui ira eximere ingruente facinori. Sensem accepisti? nequam. Castigatus es, resipuisti? minime gentium. Libidinem non minuisti: totum animum tuum Mænadi fecisti; ludicri præmio divinissimum caput stillans sanguinis rivos in disco præduxisti. Proh immanitatem! proh impudicissimum convivium! Istud idem et impræsentiarum reipsa agitur; sinque Joannis tollit caput, at Christi membra meretricis membra facit. Quid enim aliud ebrietates præstant ac comestiones, juxta Apostoli sensum.

Cedo tu quoque, improba scelestaque Herodias; commodine aliquid ex temeraria tua molitione percepisti? Baptistam sub terra condidisti? Non est ergo qui etiamnum contradicat ac adversetur? Eninvero vana spes tua, invalida quam lusisti fabula, inane studium ac conatus. Facta rerum conversio est, quantum occultare tibi visa est, tantum scelus tuum divulgatum fuit. Quo latere arbitraberis, eo facinus tuum in generationes generationum transmittitur.

Ac tu quidem una cum viro amara interiisti morte, corruptis olentibusque infra sepulcrum amborum cadaveribus ac vermium copia scatentibus; quod vero præcidistis caput, super terram salit: sanctorum ei manus obsequuntur, sacerdotum chori pompa conitulantur, monachorum agmina deprecantur, procerum turmæ magnificent, ac laudibus prosequantur. Longe maximam hominum multitudinem congregat, Dei numine collectum cæstum; ipsam, ut verbo dicam, angelorum multitudinem una colligens, laudisque nobis consortio accedens; siquidem summe angelis chara, pari cum eis nomine ac gloria certantis præclarissima celebritas existit. Gratiae unguenta super nardum, super crocum, super cinnamomum pigmentariaque omnia aromata scaturit. Clamat ac vociferatur tuam semper sceleris plenam molitionem sine voce traducens.

Ejasmodi est improbitatis finis, tantaque illam infamia comitatur. Hæc et vos, reges terræ, intelligite, satrapæ ac potentes, præsidesque ac subditi, atque hominum genus omne, quo, ut in aliis, sic in conjugis quod legitimum est sectantes, non in eandem atque scelesti illi, pari probro deturpati, noxam iudicatis.

Verum cum aureum caput, quoad concessum est, auro pretiosioribus laudum floribus coronaverimus, age, quæso, et membra alia pariter assumamus, ne ex parte Præcursorem laudantes, diminutam laudationem ac justo minorein offerre videamur. Quid itaque manibus splendidius lucidiusque quæ Christo imponi in baptismo meruerunt? Cum enim Deus ignis existat, divini verticis tactu factum cogita, veluti ignis commercio, ut Præcursoris manus, nihil mutata eorum natura, flammæ redderentur. Dorsum ejus in pallore auri, juxta quod canitur (*Psal. LXVII, 14*), qui Christi crucem portet in humeris. *Venter ejus pyxis eburnea super lapidem sapphirum* (*Cant. v, 14*), uti Scriptura loquitur, qui ventris delicias in umbilico existentes eliminaverit. Lambi ejus casti-

Α τὴν θεοτάτην κέραν, σταξούσας τὰ βείθρα τῶν αἱμάτων, θεῦ τῆς ἀπαθρηπίας ἀβάλοι τοῦ ἀσελγεσάτου συμποσίου. Τοῦτο δὴ καὶ νῦν τελειουργεῖται. Καὶ ὁ πόσνος εἰ μὴ τὴν κέραν τοῦ Βαπτιστοῦ αἴρει, ἀλλὰ γε τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ πόσνος μέλη καθίστασι. Τί γὰρ ἄλλο κτὶ οὐχὶ τοῦτο κατεργάζονται αἱ μίθαι, καὶ οἱ κώμοι, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἔννοιαν;

Φράζε καὶ σύ μὲν ἡ ἀτίσθαλος Ἡρωδίας· ὠνίσσω τὰ τῶν τολμηρῶν σου ἐγχερημάτων; ἔλαις τὸν Βαπτιστὴν ὑπὸ χθόνα; οὐκ ἔστιν οὖν ὅστις ἀντιφθίχεται, καὶ ἀντίπη σοι ἔτι; καὶ μὴν ματαία ἡ ἐπίς σου, ἀνίσχυρὸν σου τὸ δρᾶμα, ἔωλον τὸ ἐπιτήδευμα. Ἀντίετραπεται τὰ πράγματα· ὅσον ἐδ' αἶμα σοι ὑποκρύπτειν, τοσοῦτον τεθρύλληται σοι τὸ ἄσος· ἐφ' ὅσον ἔου λαυθάνειν, τοσοῦτον γινεαῖς γενεῶν παραπέμπεται σοι τὸ τόλμημα.

Β Καὶ σύ μὴν ἱάλως πικρῶ θανάτῳ σὺν τῷ συζύγῳ ὑπὸ τάφον διεγθαρότες καὶ ὀδωδάτες, σκολιῶν πλῆθος ἄμφο βρύοντες· ἦν δὲ κεφαλὴν ἀποτιτεμάκατε, ὑπὲρ γῆν ἄλλεται. Δορυφορεῖται χερσὶν ὄσαις, προπέμπεται χοροῖς ἱερείων, λιτανεύεται συστήμασι μοναστῶν, μεγαλύνεται μεγαδὸν πλῆθεσι· συναγείρει δῆμον πολυάνθρωπον, πανήγυρον θεοσύλλεκτον· οὕτην, ὡς ἔπος εἰπέεν, τὴν ἀγγελικὴν πλῆθον συναδροίζουσα, καὶ τὸν τῆς εὐφημίας ἡμῶν ὕμνον συνειξόδουσα, εἶπερ φιλάτη αὐταῖς ἡ τοῦ ὁμωνύμου καὶ ἰσοκλιτοῦς αὐτῶν ταλετὴ παναῖσιος. Πηγάζει τὰ μύρα τῆς χάριτος ὑπὲρ νάρδον, ὑπὲρ κρόνον, ὑπὲρ κιννάμωμον, ὑπὲρ πάντα τὰ μυρετικὰ ἀρώματα. Φωνεῖ καὶ βοᾷ ἀλάλτως θριαμβύουσα αἰεὶ τὸ δραματούμηγμά σου.

Γ Τοιαῦτα δὲ οὖν τὰ τέλη τῆς ἀνομίας, καὶ μετὰ ταυκοῦτων θριαμβευμάτων. Καὶ ταῦτα ἴσπερ βασιλεῖς τῆς γῆς· σατράπαι τε καὶ δυνάσται, ἄρχοντες τε καὶ ἀρχόμενοι, καὶ πᾶς ὅστις οὖν ἐν βίῳ, ἐν ἰννομοῦντες ὡς ἐπὶ πᾶσι καὶ ἐν τοῖς γάμοις, μὴ τὰ αὐτὰ πάθοιτε τοῖς ἐκπύγῃσι σταλιτευόμενοι ἐξ Ἰσού.

Ἄλλ' ἐπαὶ τὴν χρυσῶν κεφαλὴν, ὡς τέ ἐστι, τοῖς ὑπερ-χρυσοῖς τῶν ἐγκυμίων ἄνθεσι κατεστεφανώσαμεν, ἄγε δὲ οὖν καὶ τὰ ἕτερα μέρη συμπαρалаφώμεθα, ἵνα μὴ ἐκ μέρους ἀνυμνοῦντες τὸν Πρόδρομον, δόξωμεν ἑλλικῶς ἔχειν τῆς εὐφημίας. Τί τοῖνον τῶν χειρῶν ἐκείνων λαμπρότερον καὶ φωτειώδεστον, αὐτὸν Χριστὸν χειροθετῆσαι κατεξέωσαν ἐν τῷ βαπτισμῷ; Εἰ γὰρ πῦρ τὸ θεῖον ἔσπερ, νοεῖ μοι ὅτι τῇ τῆς θεῖας ἐπαφῆς χάρις, ὡς ἐν συναφείῳ πυρὸς φλογεραὶ αἱ Πρόδρομου παλάμαι, τῆς οὐκίας φύσεως μὴ μεταβληθεῖσαι γυγῶσαι. Τὰ μεταφύρανα αὐτοῦ ἐν χλωρότῃ χρυσοῦ, κατὰ τὸ ἀδόμωτον, τὸν σταυρὸν Χριστοῦ ἐκ' ὧμων βασιτάζοντος· ἡ κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεγάντηνον ἐπὶ λίθον σαπφειροῦ, ὡς ὁ λ γος, τῆς ἐκ' ὀμφαλοῦ γαστρός ἡδονὰς ἕξοστρακίζοντος. Ἡ ὀσφύς αὐτοῦ τὴν ἀγαστικὴν σφροσύνην περιελημμένη τὸ τῆς παρθενίας δῶρον ἐπανηρημένου. ῥυθμοὶ καρῶν αὐτοῦ ὄμοιοι ὀρμισκοῖς, τὴν τῆς ἀπαθείας ῥομφαίαν περιεζωσμένον. Ἐνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρينو, τεθμελιωμένον ἐπὶ βάσει χρυσοῦ, τῶν ἀρετῶν δηλονότι· εἰ ποδὶς θεοβαθεῖς, τὰς τρίβους κυρίου καταρτιζόντος· ἄπαν μίλος ὀπλον διαισώνης τοῦ ἱερωτάτου ἐκείνου καὶ ἀπαθειστάτου σώματος· σκυῶς ἐλλεκτὸν, ἡγασμένον. Ἡνδρωσεν ἀργεία, ἔτελειωσε προσευχὴ ἀνάσας. Καὶ μοι οὐδὲ τὰ ἐκτὸς παραλιπτεία, τοῦ ἰνδύματος φημι, καὶ τῆς ζώνης. Ἄλλ' ὁ μὲν ποτριάρχης Ἰακώβ χιτῶνα

latis sanctimoniam complexi, qui virginitatis munus adeptus sit. *Moduli femorum ejus similes torquibus* (Cant. vii, 2), qui imperturbationis gladio accinctus sit. *Crura ejus columnæ marmoreæ fundatæ super bases aureas* (Cant. v, 15), virtutum scilicet. Pedes divinos habentes gressus, qui Domini semitas præparet. Membra omnia sacratissimi illius ac illibatisissimi corporis. arma justitiæ : vas electum, sanctificatum. In virum educavit castitas, jugis oratio absolvit. Ac ne ea quidem mihi omittenda quæ sunt extrinsecus, vestis scilicet ac zona. Enimvero patriarcha Jacob tunicam variam Joseph fecerat charissimo filio, magnus autem evangelista Matthæus simplicem nihilque accuratam Joannis vestem describit. Ait enim, *Vestimentum ejus de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos ejus* (Matth. iii, 4); hinc quoque peccati mortem afferentia symbola

ποικίλων ἰωσήφ τῷ ἠγαπημένῳ υἱῷ κτισκεύασεν· ὁ δὲ μέγας εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἀποικίλων τε καὶ ἄσκειον τὸν τοῦδε ὑπογράρει. Φησὶ γάρ· «Τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἐκ τριχῶν καμήλου· καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τῆν ἰσφύην αὐτοῦ.» Τὰ νεκρωτικὰ τῆς ἁμαρτίας σύμβολα κητεῦθιν ὑποφανόμενος· εἰ καὶ ἄλλως ἔχει ὑποδηπτόν τὸ ποικίλον. Καὶ τίς ἴση μοι διάνοια καὶ γλώττα ἐμφορηθῆναι σου τῆς ἐν ἐκάστῳ μέλει εὐφημίας, ὧ μέγιστε τῶν ἀθρώπων διάκοσμε· ἀλλ' ὅτι στενὸς καὶ ἄπορος ἐκατέρωθεν, συγγινώσκεις ὡς φιλανθρωπότατος, καὶ στηριζοῖς ἐμὲ μὲν διεφερόντως τὸν σὸν ἐλάχιστον οἰκέτην, σὺν τῷ πνευματικῷ πατρὶ, καὶ τῇ ἀνατεθείσῃ σοι ποιμνῇ· φυλάττο εἰ δὲ ἀπημάντους καὶ πάντας τοὺς τῆς θείας σου μεγαλειότητος ὑμνωδοὺς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Β' Ἀμὴν.

obscure indicans : quanquam illic alio quoque sensu varia vestis exponitur. Quæ vero mihi mens linguaque, ut tua in membris singulis laude exsatiatur, o maximum decus hominum, par existat? At quia utrinque, arctor ac egenus sum, veniam uti humanissimus tribuas, ac me cumprimis minimum famulum tuum, cum Patre spiritali, tuoque grege confirmes, atque omnes divinæ tuæ magnificentiæ laudatores incolumes serves in Christo Jesu Domino nostro, cui gloria et imperium cum sanctissimo Patre ac vivifico Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

HISTORIA CYCLI DIONYSII.

Q. D. B. V.

EPISTOLA DEDICATORIA.

INCLYTÆ REIPUBLICÆ URATISLAVIENSIS ILLUSTRIS PRÆSIDII
CÆTERISQUE ORDINIS SENATORII SPLENDIDISSIMI PROCERIBUS,
GRAVISSIMIS VIRIS, GENEROSISSIMIS, MAGNIFICIS,
MAXIME STRENUIS, AMPLISSIMIS DOMINIS
MÆCENATIBUS, PATRONIS BENIGNISSIMIS,
SPECIMEN HOC ACADEMICUM
UT PUBLICUM PIETATIS OBSERVANTIÆQUE MONUMENTUM
DEMISSE OFFERT,
PROSPEROSQUE REVERUM SUCCESSUS CUNCTAQUE LÆTA AC FAUSTA
TOTO PECTORE APPRECATUS, SE SUAQUE STUDIA
ULTIORI IPSORUM BENEVOLENTIÆ COMMENDAT
CLIENS ET CIVIS DEVOTISSIMUS.

BENJAMIN HOFFMAN.

§ I.

Cyclus lunaris 49 annorum, quo tot retro sæculis Christiani ad fastos suos ordinandos usi sunt, Dionysianus vulgo appellatur : non, quasi a Dionysio Exiguo primum inventus sit, sed quoniam ab illo instauratus, ad 95 annorum, videlicet quingentesimi trigesimi secundi a nativitate Christi, et nonaginta quatuor proxime consequentium, festa paschalia rite constituenda accommodatus, ex Græco Latine

(a) Sigebertus in Catalogo illustrium Ecclesiæ scriptorum, cap. 27 : *Dionysius abbas Romanus, cognomento Exiguus, gemina scientia Græcæ et Latine clarus.. scripsit et ipse post Cyrillum cyclum quinque*

C versus, et ab orientali Ecclesia ad occidentalem traductus est (a).

§ II.

Prima ejus origo ex veterum Græcorum astronomia repetitur, qui non minus olim ac postea Christiani, dies festos secundum cyclos ejusmodi celebrarunt. Nam legibus eorum pariter ac oraculis præceptum erat ut sacra solemnia peragerentur κατὰ τρία, hoc est eodem die, eodem mense ac eadem anni tem-

cylorum, incipiens ab anno nati Jesu Christi 552, qui est ultimus annus magni cycli, qui est annorum 552, semel exacti a nativitate Christi.